

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Szczecinie

LSZ – 4113–002–04/2014
D/14/505
Tekst ujednolicony

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	D/14/505 – Gospodarka finansowa Lasów Państwowych
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie
Kontrolerzy	1. Sylwia Krawczyk, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 90565 z dnia 27.05.2014 r. i nr 91895 z dnia 8.10.2014 r. 2. Iwona Gołębiowska, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 90567 z dnia 27.05.2014 r. (dowód: akta kontroli str. 1-4, 1666-1667)
Jednostka kontrolowana	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinku (dalej: RDLP) ul. Mickiewicza 2, 78-400 Szczecinek.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Sławomir Cichoń, Dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinku od 26.10.2009 r. (dalej: Dyrektor RDLP). (dowód: akta kontroli str. 7)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

W ocenie¹ Najwyższej Izby Kontroli RDLP prawidłowo realizowała zadania w zakresie prowadzenia gospodarki finansowej w latach 2011-2013.

Sytuacja majątkowo-finansowa RDLP była dobra i utrzymywała się w całym kontrolowanym okresie, mimo zachwiania koniunktury na rynku drzewnym w 2012 r.

W latach 2011 i 2013 głównym źródłem wypracowanego przez całą RDLP zysku, w kwocie odpowiednio 80.950,2 tys. zł i 26.500,5 tys. zł, była sprzedaż produktów, usług i towarów, a w 2012 r. w kwocie 9.792,3 tys. zł pozostała działalność operacyjna i finansowa. Osiągnięte w 2011 r. i 2013 r. wskaźniki rentowności były wyższe, niż w całym Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe (dalej: PGL LP), co wskazuje na dobre wyniki prowadzenia działalności leśnej przez jednostki podległe.

Sytuacja majątkowo-finansowa Biura RDLP w kontrolowanym okresie była stabilna. Biuro osiągnęło zysk na prowadzonej działalności w kwocie odpowiednio 15,5 tys. zł, 33,3 tys. zł i 36,9 tys. zł, którego źródłem były odsetki od środków finansowych zgromadzonych na rachunkach bankowych. Wskaźniki płynności przyjmowały niskie wartości, kapitał obrotowy był ujemny od 2012 r, jednak ze względu na przyjęty sposób finansowania działalności Biura, tj. poprzez wpłaty jednostek podległych, nie występowało zagrożenie utraty płynności i zaprzestania regulowania zobowiązań.

Zamówienia publiczne na roboty budowlane, a także na dostawy rzeczowych aktywów trwałych były udzielane zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych² (dalej: Pzp). Ponadto w RDLP:

- rzetelnie planowano i realizowano przychody z działalności podstawowej,
- środki w związku z prowadzoną działalnością wydatkowano legalnie, celowo i rzetelnie,

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

² Dz. U. z 2013 r., poz. 907 ze zm.

- planowanie i wykorzystanie środków funduszu leśnego było prawidłowe (z wyjątkiem niżej wskazanym).

Stwierdzona nieprawidłowości nie miała istotnego wpływu na ocenę sytuacji majątkowo-finansowej RDLP i dotyczyła niedostosowania upoważnień do sprzedaży drewna „w imieniu i na rzecz nadleśniczych” do wymogów formalnoprawnych.

III. Wyniki kontroli

1. Działania RDLP w zakresie planowania i realizacji przychodów z działalności podstawowej.

Opis stanu faktycznego

1. Na koniec 2013 r. Dyrektorowi RDLP podlegało 30 nadleśnictw oraz Zespół Składców Lasów Państwowych (dalej: ZSLP) w Białogardzie. W badanym okresie zlikwidowano - poprzez połączenie z ZSLP w Białogardzie od 1.01.2012 r. - Zespół Składców Lasów Państwowych w Miastku³. (dowód: akta kontroli str. 1100, 1403-1406, 1652)

2. Pozyskanie drewna (grubizny) w 2011 r. wyniosło 2.925 tys. m³ (100% planu), w 2012 r. 2.982 tys. m³ (100% planu), w 2013 r. 3.106 tys. m³ (100,6% planu)⁴.

Przekroczenie planowanego rozmiaru pozyskania grubizny w 2013 r. (o 0,6%) spowodowane było potrzebą zapewnienia właściwego stanu sanitarnego i zdrowotnego uszkodzonych drzewostanów oraz zagospodarowania surowca drzewnego pochodzącego z uszkodzonych drzew i odbyło się za zgodą Dyrekcji Generalnej LP (dalej: DGLP)⁵.

(dowód: akta kontroli str. 1101-1104)

3-5. Powierzchnia drzewostanów - bez rezerwatów – wynosiła:

- w 2010 r.: 557.172 ha⁶ (w tym przeszlorębne⁷ 41.487 ha, tj. 7,4%),

- w 2011 r.: 556.675 ha⁸ (w tym przeszlorębne 41.762 ha, tj. 7,5%),

- w 2012 r.: 558.038 ha⁹ (w tym przeszlorębne 42.739 ha, tj. 7,7%),

- w 2013 r.: 558.242 ha¹⁰ (w tym przeszlorębne 42.726 ha, tj. 7,7%).

W 2013 r. w porównaniu do 2010 r. powierzchnia drzewostanów wzrosła o 1.070 ha, powierzchnia drzewostanów przeszlorębnych wzrosła o 1.239 ha, a udział drzewostanów przeszlorębnych w drzewostanach ogółem utrzymywał się na podobnym poziomie (wzrost o 0,3 pkt procentowego).

Zasoby miąższości grubizny brutto (bez rezerwatów) na terenie RDLP - na koniec roku 2010 i 2013 – wynosiły odpowiednio:

- 131.580 tys. m³, w tym drzewostany przeszlorębne 15.289 tys. m³,

- 140.613 tys. m³, w tym przeszlorębne 16.040 tys. m³.

³ Połączenie zakładów wynikało ze „znacznego ograniczenia możliwości funkcjonowania 2 zakładów w skali RDLP w sytuacji znacznego zmniejszenia mas drewna będących do dyspozycji i w obrocie zakładów” („ze względu na ograniczoną masę surowca do przerobu”) – pismo Dyrektora RDLP z dnia 11.08.2011 r. znak EA-0150-1/11, skierowane do Dyrektora Generalnego LP. Zakłady połączono na podstawie zarządzenia nr 16 Dyrektora RDLP z dnia 28 września 2011 r. w sprawie połączenia Zespołu Składców LP w Miastku z zespołem Składców LP w Białogardzie.

⁴ Plan pozyskania wynosił w kolejnych latach: 2.926, 2.982 i 3.088 m³.

⁵ Pismo z 20.12.2013 r., znak ZG-7032-11-1/13.

⁶ W tym: I klasa (do 20 lat) – 13,6%, II klasa (21-40 lat) – 17,02%, III klasa (41-60 lat) – 27,35%, IV klasa (61-80 lat) – 16,86%, V klasa (81-100 lat) – 12,39%, VI klasa (101-120 lat) – 5,93%, drzewostany powyżej 120 lat – 2,96%, klasa odnowienia i do odnowienia – 3,90%.

⁷ Drzewostany przeszlorębne – drzewostany, których wiek przekroczył wiek rębności przyjęty dla nich w planie urządzenia lasu.

⁸ W tym: I klasa (do 20 lat) – 13,58%, II klasa (21-40 lat) – 16,61%, III klasa (41-60 lat) – 27,25%, IV klasa (61-80 lat) – 16,85%, V klasa (81-100 lat) – 12,67%, VI klasa (101-120 lat) – 6,03%, drzewostany powyżej 120 lat – 2,89%, klasa odnowienia i do odnowienia – 4,12%.

⁹ W tym: I klasa (do 20 lat) – 13,40%, II klasa (21-40 lat) – 15,03%, III klasa (41-60 lat) – 25,86%, IV klasa (61-80 lat) – 17,63%, V klasa (81-100 lat) – 13,54%, VI klasa (101-120 lat) – 6,03%, drzewostany powyżej 120 lat – 2,84%, klasa odnowienia i do odnowienia – 5,67%.

¹⁰ W tym: I klasa (do 20 lat) – 13,34%, II klasa (21-40 lat) – 14,98%, III klasa (41-60 lat) – 25,67%, IV klasa (61-80 lat) – 17,61%, V klasa (81-100 lat) – 13,68%, VI klasa (101-120 lat) – 5,84%, drzewostany powyżej 120 lat – 2,90%, klasa odnowienia i do odnowienia – 5,99%.

W porównaniu do 2010 r. nastąpił wzrost miąższości grubizny o 9.033 tys. m³, tj. o 6,9% i wzrost miąższości drzewostanów przeszłorębnych o 751 tys. m³, tj. o 4,9%.

Według stanu na koniec 2013 r. miąższość drzewostanów przeszłorębnych wynosiła 11,4% ogólnej miąższości drzewostanów, a w 2010 r. – 11,6%.

Szacunkowa wartość drewna w drzewostanach przeszłorębnych w 2013 r. wynosiła 2,05 mld zł¹¹.
(dowód: akta kontroli str. 1105-1109)

W sprawie podejmowania działań w celu zmniejszenia ryzyka strat z tytułu niewykorzystania potencjału produkcyjnego drzewostanów przeszłorębnych Dyrektor RDLP wyjaśnił, że:
„1) Nie występuje zjawisko nieuzasadnionego przetrzymywania starszych drzewostanów – drzewostanów powyżej umownego wieku rębności. 2) Struktura wiekowa podstawowych jednostek: obrębu nadleśnictwa, jest zastana, zależna głównie od czynników zewnętrznych. 3) Potencjał produkcyjny drzewostanów starszych nie musi być niższy niż potencjał drzewostanów młodszych. 4) W kontekście wielofunkcyjnej roli jaką pełnią lasy, nie występują drzewostany, które przynoszą straty, również drzewostany starsze nie przynoszą strat. 5) Lasy RDLP położone są w strefie wzmożonego występowania szkód od czynników abiotycznych i biotycznych. 6) Dyrektor RDLP prowadzi ciągłą analizę użytkowania i bezzwłocznie reaguje na stwierdzane odstępstwa. 7) Dyrektor nadzoruje, kontroluje każdy etap sporządzania projektu planu urządzenia lasu, w tym rozplanowanie cięć, czyli między innymi przydział drzewostanów do użytkowania w 10-leciu”.

(dowód: akta kontroli str. 1619-1622)

6. Wysokość planowanych i zrealizowanych przychodów ze sprzedaży drewna przez nadleśnictwa wynosiła:

- w 2011 r. – plan 509.047,2 tys. zł, wykonanie 593.746,5 tys. zł (116,6% planu),
- w 2012 r. – plan 610.390,9 tys. zł, wykonanie 551.533,5 tys. zł (90,4% planu),
- w 2013 r. – plan 530.401,4 tys. zł, wykonanie 551.114,2 tys. zł (103,9% planu).

Przekroczenie o 16,6% planowanych przychodów w 2011 r. wynikało z dobrej koniunktury na rynku drzewnym i osiągnięcia wyższych cen za drewno. Niewykonanie o 9,6% planowanych przychodów w 2012 r. spowodowane było spadkiem popytu na drewno i uzyskaniem niższych cen za drewno w wyniku przeprowadzonych procedur sprzedaży.

W 2013 r. przekroczono planowane przychody (o 3,9%), mimo udzielenia skonta za surowiec drzewny w łącznej wysokości 2.642 tys. zł.

Średnie ceny uzyskane w I półroczu 2013 r. – dla wybranych gatunków i sortymentów drewna – były niższe od cen minimalnych stosowanych¹², tj. dla drewna DB WA0 3 cena minimalna stosowana wynosić miała 981 zł/m³, a średnia cena uzyskana wyniosła 965,41 zł/m³, dla drewna SW S2A cena minimalna stosowana wynosić miała 130 zł/m³, a średnia cena uzyskana wyniosła 128,37 zł/m³. Według wyjaśnień złożonych przez Dyrektora RDLP wynikało to z zastosowanego skonta.

W latach 2011-2013 Dyrektor Generalny LP określał pule drewna do sprzedaży w PGL LP w rozbięciu na regionalne dyrekcje LP¹³. Dla RDLP masa drewna¹⁴ wynosić miała ogółem: w 2011 r. 3.212,7 tys. m³, w 2012 r. 3.270,1 tys. m³, w 2013 r. 3.373,2 tys. m³.

W zatwierdzonych przez Dyrektora Generalnego LP planach finansowo-gospodarczych dla RDLP masę drewna ogółem¹⁵ do sprzedaży określono w ilościach mniejszych, tj. na: 3.194,2 tys. m³ w 2011 r., 3.246,8 tys. m³ w 2012 r. i 3.347,9 tys. m³ w 2013 r.

¹¹ Wartość liczona wg średniej ceny sprzedaży 1 m³ drewna netto (bez kory) przez nadleśnictwa podległe RDLP w roku 2013: 160,02 zł/m³ x 16.040.000 m³ x 0,8 = 2.053.376.640 zł.

¹² Wynikających z przemnożenia ceny minimalnej wskaźnikowej przez przyjęty przez DGLP współczynnik ceny/parytet.

¹³ 1) Zarządzenie nr 49 DG LP z 7.10.2010 r. w sprawie sprzedaży drewna przez PGL LP w 2011 roku, 2) zarządzenie nr 51 DG LP z 27.10.2011 r. w sprawie sprzedaży drewna przez PGL LP w 2012 roku, 3) zarządzenie nr 82 DG LP z 19.11.2012 r. w sprawie sprzedaży drewna przez PGL LP w 2013 roku. Wszystkie decyzje podejmowane były w IV kwartale roku poprzedzającego rok planowany.

¹⁴ W podziale na sprzedaż ofertową, aukcje i submisje, detal oraz potrzeby własne.

¹⁵ Grubizna, drobnica i zrębki.

Sprzedana masa drewna przez nadleśnictwa wyniosła: w 2011 r. 3.245,1 tys. m³, w 2012 r. 3.220,5 tys. m³, w 2013 r. 3.444,0 tys. m³ (a łącznie z ZSLP odpowiednio: 3.326,9 m³, 3.292,3 tys. m³, 3.525,4 tys. m³).

Dyrektor RDLP wyjaśnił, że zatwierdzone przez Dyrektora Generalnego LP plany finansowo-gospodarcze na lata 2011-2013 nie ujmowały masy drewna przeznaczonej na potrzeby własne jednostek organizacyjnych LP (drewno z puli na potrzeby własne nie podlegało sprzedaży). Natomiast wyższa sprzedaż drewna w stosunku do planu spowodowana była:

- przedłużeniem terminu obowiązywania niektórych umów o 1 miesiąc i zwiększeniem sprzedanej masy o drewno zaplanowane do sprzedaży w roku poprzednim,
- dokonaniem sprzedaży kosztem zapasu początkowego w związku z cięciami sanitarnymi oraz usuwaniem skutków huraganów,
- zwiększeniem rozmiaru pozyskania drewna za zgodą Dyrektora Generalnego LP¹⁶.

(dowód: akta kontroli str. 239, 272, 308, 1110-1118, 1650-1651, 1681)

7. W badanym okresie nadleśnictwa sprzedawały drewno działającym na terenie RDLP zakładom - ZSLP w Miastku (w 2011 r.) i ZSLP w Białogardzie (w latach 2011-2013).

ZSLP i nadleśnictwa działały w oparciu o zarządzenie nr 28 Dyrektora RDLP z dnia 19 grudnia 2001 r. w sprawie ustalenia regulaminu zakupu i sprzedaży drewna przez Zespoły Składcic Lasów Państwowych w Białogardzie i Miastku.

Dyrektor RDLP decydował o masie¹⁷ i cenie sortymentów drewna przewidzianych do sprzedaży przez nadleśnictwa do ZSLP w danym roku. Na podstawie ustaleń Dyrektora RDLP poszczególne nadleśnictwa i ZSLP miały zawierać roczne umowy zakupu drewna, a w terminie do 25 dnia ostatniego miesiąca kwartału określać harmonogramy dostaw w kolejnym kwartale. Termin płatności za zakupione drewno wynosić miał 30 dni.

Powyższe decyzje Dyrektora RDLP były poprzedzone wnioskami Dyrektorów ZSLP, w których występowali do RDLP o określenie wysokości cen zakupu drewna do manipulacji na każde półrocze. Wnioski zawierały m.in. metodykę wyliczenia cen popartą kalkulacją opłacalności ZSLP, opis bieżących problemów i propozycje ich rozwiązania. Po akceptacji Dyrektora RDLP cen netto zakupu drewna przez ZSLP obowiązywały one we wszystkich nadleśnictwach podległych RDLP.

Przychody nadleśnictw ze sprzedaży ZSLP wyniosły w 2011 r. 10.275 tys. zł, w 2012 r. 8.645,5 tys. zł, w 2013 r. 8.002,7 tys. zł. Stanowiły one odpowiednio 1,7%, 1,6% i 1,4% przychodów ogółem nadleśnictw ze sprzedaży drewna w latach 2011-2013.

Dyrektor RDLP wyjaśnił, że wskutek połączenia dwóch zakładów w jedną jednostkę organizacyjną (ZSLP w Białogardzie) utracił swoją moc załącznik nr 2 do ww. zarządzenia, tj. regulamin zakupu i sprzedaży drewna przez ZSLP w Miastku i z tego powodu wydał nowe zarządzenie (nr 30 z dnia 14 października 2014 r.¹⁸).

(dowód: akta kontroli str. 1110-1112, 1116-1118, 1229, 1231-1267, 1651-1652)

W latach 2011-2013 Dyrektor Generalny LP określając zasady sprzedaży drewna oraz pule drewna do sprzedaży w PGL LP w rozbiciu na regionalne dyrekcje LP, a także formy jego sprzedaży nie ustalił procedury sprzedaży drewna zakładom LP. Pule drewna przewidywały ilość drewna do sprzedaży ofertowej, aukcji i submisji, w detalu oraz na potrzeby własne.

W sprawie sprzedaży drewna ZSLP Dyrektor RDLP wyjaśnił m.in., że „drewno ujęte w puli „Potrzeby własne” nie podlega sprzedaży. Drewno, to przeznaczone jest do zużycia na potrzeby własne jednostek organizacyjnych LP. Należy nadmienić, że drewno zaplanowane do sprzedaży do zakładów LP, w planie sprzedaży nadleśnictw wydzielone jest, dla celów planistycznych, w specjalnej puli. Pula ta nosi nazwę - SD-ZAKLP”.

(dowód: akta kontroli str. 1231-1267, 1567-1568, 1651-1655)

¹⁶ Pismo znak ZG-7032-11-1/13 z dnia 20.12.2013 r.

¹⁷ Pula (masa) drewna przewidywana do sprzedaży do zakładów – ustalona przez RDLP - wyniosła w 2011 r. – 60.092 m³, w 2012 r. – 54.990 m³, w 2013 r. – 57.618 m³.

¹⁸ W sprawie zasad zakupu i sprzedaży drewna przez Zespół Składcic Lasów Państwowych w Białogardzie.

8. W latach 2011-2013 na szczelbu RDLP zawarto 135 umów¹⁹ na sprzedaż drewna „w imieniu i na rzecz jednostek nadzorowanych”. Ilość sprzedanego drewna i uzyskane przez nadleśnictwa przychody z tego tytułu wynosiły:

- w 2011 r.: 864,57 tys.m³, 191.037,9 tys. zł,
- w 2012 r.: 890,43 tys.m³, 179.964,9 tys. zł,
- w 2013 r.: 969,85 tys.m³, 184.635,1 tys. zł.

Umowy zawarto z kontrahentami, którzy nabyli drewno w wyniku sprzedaży ofertowej w Portalu Leśno-Drzewnym (dalej: PL-D), sprzedaży ofertowej w PL-D dla przedsiębiorców realizujących nowe inwestycje lub uczestnicząc w aukcjach systemowych w aplikacji e-drewno. Umowy zawierano posiłkując się „wzorem” umowy dostępnym na stronach internetowych LP wraz z obowiązującymi na dany rok zasadami sprzedaży drewna²⁰.

(dowód: akta kontroli str. 1124-1129, 1132, 1141-1162)

9-12. Wśród 135 umów na sprzedaż drewna zawartych na szczelbu RDLP nie było umów z kontrahentami zagranicznymi. Dyrektor RDLP nie zawierał umów wieloletnich na lata 2011-2013²¹.

(dowód: akta kontroli str. 1124-1128, 1133)

13. Przychody w całej RDLP uzyskane w wyniku naliczania kar umownych z tytułu nieodebrania drewna wyniosły łącznie 3.251,6 tys. zł²². Przychody te dotyczyły ogółem 1.686 umów zawartych na lata 2011-2013. Kary naliczono 366 kontrahentom, którzy zakupili drewno w ramach procedur w ofertowej sprzedaży w PL-D, w systemowej aukcji internetowej w aplikacji „e-drewno” oraz aukcji internetowej „e-drewno” (dalej: aplikacji e-system i e-drewno).

(dowód: akta kontroli str. 1135)

14. Przychody z tytułu niepodpisania umowy przez podmiot, który wygrał przetarg na zakup drewna wystąpiły w Nadleśnictwie Białogard i dotyczyły jednej umowy z roku 2013. Kontrahent zadeklarował zakup drewna na aukcji e-drewno. Przychody wyniosły 4 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 1136)

15. W wyniku badania 6 umów sprzedaży drewna zawartych na szczelbu RDLP w latach 2011-2013 stwierdzono m.in., że:

- w 4 kontrahenci przestrzegali warunków umów sprzedaży w zakresie ilości i rodzaju drewna, ceny oraz terminów odbioru; w 2²³ odbiorcy przekroczyli akceptowane odchylenie w realizacji umowy (+/- 5%), jednak z uwagi na fakt, iż różnica była niższa od masy transportowej jednego ładunku – kar umownych nie naliczono (nie były należne),
- w 5 kontrahenci terminowo regulowali należności; w przypadku 1 umowy²⁴ naliczono odsetki za opóźnienia w zapłacie,
- we wszystkich przypadkach sprzedaż drewna odbywała się zgodnie z zasadami ustalonymi w LP,
- umowy w pełni zabezpieczały interes Skarbu Państwa.

Nadleśniczowie podległych RDLP nadleśnictw udzielali Dyrektorowi RDLP upoważnień (na rok 2011, 2012 i 2013) do „negocjacji i podpisywania umów kupna sprzedaży drewna na rok ... w imieniu jednostek nadzorowanych”.

Analiza dokumentacji 6 umów wykazała, że zawarli je zastępcy Dyrektora RDLP na podstawie upoważnień otrzymanych od Dyrektora RDLP.

(dowód: akta kontroli str. 1141-1190)

16. Wysokość środków jakie RDLP otrzymała na utrzymanie, pochodzące z narzutu obciążającego nadleśnictwa, wynosiła w 2011 r. 8.729,4 tys. zł (w tym: narzut wg planu – 7.979,4

¹⁹ 67 umów w 2011 r., 41 umów w 2012 r. i 27 umów w 2013 r.

²⁰ Zarządzenia: 1) nr 49 DG LP z 7.10.2010 r. w sprawie sprzedaży drewna przez PGL LP w 2011 roku, 2) nr 51 DG LP z 27.10.2011 r. w sprawie sprzedaży drewna przez PGL LP w 2012 roku, 3) nr 82 DG LP z 19.11.2012 r. w sprawie sprzedaży drewna przez PGL LP w 2013 roku.

²¹ Dyrektor RDLP zawarł dwie umowy dwuletnie na lata 2014-2015 w grudniu 2013 r.

²² Kwota na dzień 6.06.2014 r. Wysokość kar naliczonych wyniosła 3.669,5 tys. zł. Windykacja i egzekucja należności prowadzona była w nadleśnictwach (będących beneficjentem zabezpieczenia w danej umowie).

²³ Umowa nr P211043 i nr P211029.

²⁴ Nr P111017.

tys. zł, narzut dodatkowy – 750 tys. zł), w 2012 r. - 9.603,6 tys. zł (w tym: narzut wg planu – 9.403,6 tys. zł, narzut dodatkowy – 200 tys. zł), w 2013 r. - 10.310,5 tys. zł. W stosunku do 2011 r. kwota narzutu wzrosła o 1.581,1 tys. zł, tj. o 18,1%.

Narzut dodatkowy w roku 2011 i 2012 został przyznany na wniosek RDLP przez Dyrektora Generalnego LP, który uznał „przekroczenie kosztów utrzymania biura RDLP”.

Największe kwotowo przekroczenie kosztów biura RDLP dotyczyło wynagrodzeń osobowych. Planowana kwota w 2011 r.²⁵ wynosiła 5.294,9 tys. zł, a wykonana 6.226,3 tys. zł (wzrost o 17,6%), w 2012 r. planowana kwota wynosiła 6.324,7 tys. zł, a wykonana 6.807,6 tys. zł (wzrost o 7,6%). W 2013 r. narzut dodatkowy nie wystąpił, przy czym koszty wynagrodzeń osobowych (7.179,2 tys. zł) przekroczyły wielkość planowaną (6.817,5 tys. zł) o 5,3%.

W badanym okresie nie stwierdzono zmiany zakresu zadań realizowanych przez RDLP. Likwidacji uległa Inspekcja LP (finansowanie z narzutu Szczecińskiego Regionu Inspekcyjnego wyniosło w 2011 r. 1.138,4 tys. zł, w 2012 r. - 716,8 tys. zł, w 2013 r. - 0 zł).

Stan środków na rachunkach operacyjnych i lokatach własnych RDLP wynosił na koniec: 2011 r. 3.903,2 tys. zł, 2012 r. 3.861,4 tys. zł, 2013 r. 3.909,2 tys. zł (w tym kwota przychodów z tytułu naliczonych odsetek odpowiednio: 0,8 tys. zł, 3,8 tys. zł i 0,3 tys. zł).

Stan środków na rachunkach ZFSS wynosił na koniec: 2011 r. 90,8 tys. zł, 2012 r. 105 tys. zł, 2013 r. 100,5 tys. zł.

Stan środków na wydzielonych rachunkach na zabezpieczenie należytego wykonania umów i wadła wynosił na koniec: 2011 r. 330,3 tys. zł, 2012 r. 358,6 tys. zł, 2013 r. 4.408,2 tys. zł (w tym kwota naliczonych odsetek odpowiednio 0,4 tys. zł, 0,3 tys. zł i 152,6 tys. zł)

(dowód: akta kontroli str. 8-9, 125-126, 1191-1228)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności RDLP w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość:

W latach 2011-2013 Dyrektor RDLP został upoważniony przez nadleśniczych do negocjacji i podpisywania umów kupna sprzedaży drewna „w imieniu jednostek nadzorowanych”. Zapis taki zawierały wszystkie badane umowy.

W ocenie NIK upoważnienia te nie powinny stanowić o działaniu w imieniu „jednostek nadzorowanych”, tylko „w imieniu nadleśniczych” będących kierownikami jednostek, stosownie do art. 35 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach²⁶, ponieważ umowę zawiera nadleśniczy (reprezentujący Skarb Państwa), a nie nadleśnictwo.

Dyrektor RDLP wyjaśnił m.in., że „upoważnienia udzielone Dyrektorowi RDLP przez nadleśniczych na rok 2011, 2012 i 2013 nie zawierały błędów”.

W ocenie NIK „wzór umowy sprzedaży” dostępny na stronach internetowych LP (będący załącznikiem do procedur sprzedaży na odpowiedni rok, zatwierdzonych do stosowania przez Dyrektora Generalnego LP) był prawidłowy, a zapis o treści „Umowa (...) zawarta (...) pomiędzy (...) Skarbem Państwa (...) reprezentowanym przez (...) upoważnionego do działania w imieniu i na rzecz nadleśniczych LP (...)” spełniał wymogi przepisów prawa. Ponadto „wzór umowy sprzedaży” dla nadleśniczych zawierał następującą uwagę: „W przypadku sprzedaży dokonywanej przez inną jednostkę LP należy w treści umowy powołać się na upoważnienie do działania w imieniu i na rzecz nadleśniczych”.

Stwierdzona nieprawidłowość nie miała wpływu na planowanie i realizację przychodów z działalności podstawowej.

Upoważnienia na rok 2015 zostały wystawione przez nadleśniczych w sposób prawidłowy.

(dowód: akta kontroli str. 1174-1190, 1639-1642, 1683-1685)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

W 2013 r. w porównaniu do 2010 r. powierzchnia drzewostanów w wieku przeszłorębnym wzrosła o 1.239 ha (przy wzroście powierzchni drzewostanów ogółem o 1.070 ha), tj. o 2,99%, a udział drzewostanów przeszłorębnych w drzewostanach ogółem utrzymywał się na podobnym poziomie (od 7,4% do 7,7% - wzrost o 0,3 pkt procentowego). Według stanu

²⁵ W zatwierdzonym przez Dyrektora Generalnego LP planie finansowo-gospodarczym dla RDLP.

²⁶ Dz. U. z 2014 r. poz. 1153 ze zm., dalej: ustawa o lasach.

na koniec 2013 r. drzewostany przeszłorębne stanowiły 7,7% ogólnej powierzchni drzewostanów (bez rezerwatów), a ich miąższość 16.040 tys. m³ (wzrost o 751 tys.m³).

NIK zwraca uwagę, że drzewostany przeszłorębne (drzewostany, których wiek jest wyższy od przyjętego wieku dojrzałości rębnej) charakteryzują się niskim (niekiedy znikomym) przyrostem drewna. Wzrasta również prawdopodobieństwo obniżenia jakości drewna (jego deprecjacji), a w konsekwencji potencjalnych przychodów z gospodarki leśnej.

(dowód: akta kontroli str. 1399-1402, 1619-1622, 1648, 1659)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania RDLP w zakresie planowania i realizacji przychodów z działalności podstawowej.

2. Legalność, celowość, rzetelność i gospodarność wydatkowania środków w związku z prowadzoną działalnością.

Na modernizację i zakupy nowych środków trwałych jednostki podległe RDLP wydatkowały²⁷ w 2011 r. 38.039,1 tys. zł, w 2012 r. 75.590,1 tys. zł i w 2013 r. 92.560 tys. zł. W 2013 r. na realizację 20 największych wartościowo inwestycji przeznaczono 29.018 tys. zł. Zadania te realizowało 15 jednostek LP, w tym Biuro RDLP (3 zadania na kwotę 4.098,9 tys. zł) i 14 nadleśnictw (17 zadań na kwotę 24.919,1 tys. zł). Nakłady przeznaczono na: budowę lub przebudowę 3 budynków biurowych i 1 budynku mieszkalnego – 8.642,2 tys. zł (3 nadleśnictwa i RDLP) oraz budowę: 2 deszczowni w szkołkach leśnych - 2.385,2 tys. zł (2 nadleśnictwa), 6 dróg leśnych - 7.553,3 tys. zł (5 nadleśnictw), 5 dróg przeciwpożarowych - 9.087,1 tys. zł (3 nadleśnictwa) i szkoły leśnej – 1.350,2 tys. zł (1 nadleśnictwo). Nakłady na ww. zadania inwestycyjne poniesione zostały na podstawie zarządzeń lub decyzji Dyrektora Generalnego LP i Dyrektora RDLP²⁸. (dowód: akta kontroli str. 362-368)

Zadania inwestycyjne realizowane były na podstawie rocznych planów finansowania rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych i prawnych (dalej: WNIp) i inwestycji, które sporządzane były w oparciu o średnioroczny plan nakładów, zgodnie z zasadami finansowania i realizacji inwestycji określonymi w zarządzeniu nr 11 Dyrektora Generalnego LP z dnia 5 kwietnia 2011 r. w sprawie zmiany zarządzenia nr 10 z dnia 24 lutego 2010 r.²⁹ Procedury postępowania przy opracowywaniu planu nakładów na środki trwałe, WNIp oraz inwestycje dla jednostek organizacyjnych RDLP ustalone zostały w zarządzeniach Dyrektora RDLP w sprawie ramowej instrukcji obiegu dokumentów i ich kontroli wewnętrznej³⁰.

W sprawie trybu zatwierdzania planów inwestycyjnych Anna Paszkiewicz Zastępca Dyrektora ds. Ekonomicznych (dalej: Zastępca Dyrektora ds. Ekonomicznych) wyjaśniła, że „wydział merytoryczny ds. inwestycji (obecnie Wydział Rozwoju i Innowacji), po otrzymaniu z jednostek nadzorowanych projektu planu z zadaniami, dokonuje sprawdzenia poprawności ich opracowania, w tym w szczególności: czy ujęte są zadania niezakończone w roku

²⁷ Zgodnie z informacją dodatkową – załącznik 1/3 „Zestawienie poniesionych w ...roku i planowanych na rok... nakładów na niefinansowe aktywa trwałe” do łącznego sprawozdania finansowego RDLP za rok: 2011, 2012 i 2013.

²⁸ Nr 6 Dyrektora RDLP z dnia 11 maja 2011 r. w sprawie zatwierdzenia średniookresowego planu nakładów na środki trwałe, wartości niematerialne i prawne oraz inwestycje na lata 2012-2015, decyzji Dyrektora Generalnego LP z dnia 5 kwietnia 2011 r. w sprawie zatwierdzenia planu finansowo-gospodarczego RDLP na rok 2011, decyzji nr 11(1-75) Dyrektora RDLP z dnia 26 kwietnia 2012 r. w sprawie zatwierdzenia średniookresowego planu nakładów na środki trwałe, wartości niematerialne i prawne oraz inwestycje na lata 2013-2016 dla jednostek organizacyjnych RDLP, zarządzeń Dyrektora Generalnego LP w sprawie zatwierdzenia planu finansowo-gospodarczego RDLP na rok 2011, 2012 i 2013 oraz zarządzeń Dyrektora RDLP w sprawie zatwierdzenia planów finansowo-gospodarczych nadleśnictw.

²⁹ W sprawie zasad tworzenia planów finansowo-gospodarczych w jednostkach organizacyjnych PGL LP (znak spr.:EP-1-0337/8/20100). Zarządzenie ustala obowiązek sporządzania przez jednostki organizacyjne LP, średniookresowych planów nakładów na środki trwałe, wartości niematerialne i prawne oraz inwestycje na okres 4 -letni.

³⁰ Na podstawie zarządzenia nr 23 Dyrektora RDLP z dnia 23 sierpnia 2010 r., zarządzenia nr 40 Dyrektora RDLP z 2 listopada 2012 r. i zarządzenia nr 19 Dyrektora RDLP z dnia 22 kwietnia 2013 r. Zgodnie z § 1 ust. 2 zarządzenia postanowienia instrukcji ramowej miały odpowiednie zastosowanie dla wszystkich jednostek nadzorowanych przez RDLP, stanowiąc wzór przy opracowywaniu, dostosowanej do lokalnych potrzeb i uwarunkowań, instrukcji obiegu dokumentów i ich kontroli wewnętrznej dla danej jednostki.

poprzednim, czy zadania są zgodne z obowiązującymi priorytetami i wytycznymi, czy posiadają wymagane zgody w przypadku inwestycji kubaturowych, czy ujęte zadania wynikają z bieżących i przyszłych potrzeb gospodarki leśnej. Po przeprowadzeniu ww. oceny kwalifikuje zadania do projektu opracowywanego planu i przedstawia Dyrektorowi RDLP. Możliwości finansowania opracowywanego planu nakładów sporządza dla poszczególnych jednostek organizacyjnych Wydział Analiz i Planowania, który przygotowuje szczegółową analizę możliwości finansowych jednostek i określa z jakich źródeł mogą być finansowane planowane nakłady, m.in. poprzez własną i scentralizowaną amortyzację, przesunięcia kapitału, pozyskane środki zewnętrzne. Na podstawie złożonych, umotywowanych wniosków z nadleśnictw, pozyskiwane są środki na finansowanie zadań inwestycyjnych z dopłat celowych funduszu leśnego, przyznawanych decyzją Dyrektora Generalnego LP.³¹(...). Końcowym etapem tych działań są bezpośrednie spotkania kierownictwa RDLP z kierownikami nadzorowanych jednostek i weryfikowanie, które zadania ze względu na np. ograniczone możliwości finansowania nakładów, mają być realizowane w pierwszej kolejności, a które mogą być przesunięte na lata następne. Efektem tych spotkań jest końcowe ustalenie, jakie zadania i z jakich źródeł finansowania zostają ujęte w projektach planów nakładów w poszczególnych jednostkach organizacyjnych. Przyjęte procedury dają gwarancję tworzenia planów nakładów odpowiadających potrzebom gospodarki leśnej. Umożliwiają realizację zadań zgodnych z ustalonymi priorytetami i założeniami. Pozwala na zachowanie korzystnych wskaźników pokrycia aktywów trwałych kapitałem stałym (wskaźnik do oceny sytuacji jednostek w dłuższym okresie)".
dowód: akta kontroli str. 434-443)

Biuro RDLP na nabycie rzeczowych aktywów trwałych wydatkowało³² łącznie 4.918,6 tys. zł, z tego: w 2011 r. 1.708,6 tys. zł, w 2012 r. 2.100,5 tys. zł i w 2013 r. 1.109,5 tys. zł. Badaniem objęto 6 zadań, w tym: 3 inwestycje na kwotę 3.393,1 tys. zł (przebudowa budynku biurowego RDLP w Szczecinku etap I, II i III realizowana w latach 2011-2012 (2 postępowania o udzielenie zamówienia) i przebudowa z rozbudową budynku biurowego „C” i „B” w 2013 r.) oraz zakupy komputerów, notebooków i drukarek dla Biura i jednostek RDLP. W 2011 r. dokonano zakupów na kwotę 979,1 tys. zł (w tym na rzecz Biura - 86,6 tys. zł), w 2012 r. na kwotę 1.103,8 tys. zł (w tym na rzecz Biura - 20,1 tys. zł), w 2013 na kwotę 532,6 tys. zł (w tym na rzecz Biura 61 tys. zł).

Wszystkie zadania zostały rozliczone do 31.12.2013 r. z wyjątkiem przebudowy budynku biurowego „C” (termin zakończenia do 30.08.2014 r.) Wartość zbadanych umów wyniosła 6.072,9 tys. zł. Łączna kwota wydatków poniesionych na zadania objęte badaniem wyniosła 3.560,8 tys. zł, tj. 72,4% wydatków poniesionych przez Biuro w kontrolowanym okresie. Postępowania przetargowe zostały przeprowadzone zgodnie z przepisami ustawy Pzp. Wybrano najkorzystniejsze oferty (w 5 przypadkach według kryterium najniższej ceny, a w przypadku przebudowy budynku „C” według najniższej ceny – 90% wagi i przedłużenia terminu rękojmi za wady – 10% wagi). Roboty i dostawy zrealizowane zostały w terminach wynikających z zawartych umów. Zakres inwestycji był uzasadniony i uwzględniał zadania RDLP.
(dowód: akta kontroli str. 369-433)

Zatrudnienie w całej RDLP wynosiło na koniec 2011 r. 1.786 osób i wzrosło do 1.833 osób wg stanu na koniec 2013 r. Zatrudnienie wzrosło (łącznie o 47 osób) o: 35 osób w Służbie Leśnej (dalej: SL), 9 - w grupie robotników stałych, 18 - w grupie robotników sezonowych, 49 - w grupie stażystów, a spadło w grupie pracowników administracyjnych spoza SL o 64 osoby, w tym: o 54 w nadleśnictwach, 3 - w Biurze RDLP i 7 - w ZSLP.

Kwota wynagrodzeń w całej RDLP wzrosła w latach 2011-2013 o 17.431,9 tys. zł (12,6%) z 137.844,3 tys. zł w 2011 r. do 155.276,2 tys. zł w 2013 r. W 2012 r. wyniosła 152.616,1 tys. zł, tj. o 10,7% więcej, niż w 2011 r.

³¹ Procedura uzyskiwania tych środków, określona jest w zarządzeniu nr 1 Dyrektora Generalnego LP z dnia 31 stycznia 2012 r. w sprawie zasad i procedur postępowania w jednostkach organizacyjnych Lasów Państwowych w zakresie dysponowania środkami funduszu leśnego.

³² Zgodnie z rachunkiem przepływów pieniężnych za 2011 r., 2012 r. i 2013 r., tj. z uwzględnieniem zmiany stanu zobowiązań.

W nadleśnictwach w kontrolowanym okresie koszty wynagrodzeń wzrosły o 16.530,1 tys. zł (13%), w Biurze RDLP – o 952,9 tys. zł (15,3%), a w ZSLP nastąpił spadek o 51,1 tys. zł (92,8% z 2011 r.) z powodu likwidacji ZSLP w Miastku i redukcji zatrudnienia pracowników administracyjnych spoza SL.

Przeciętne wynagrodzenie miesięczne w całej RDLP wzrosło w latach 2011-2013 o 601 zł (9,4%) z 6.363 zł w 2011 r. do 6.964 zł w 2013 r. Przeciętne wynagrodzenie miesięczne w nadleśnictwach w 2011 r. wyniosło 6.324 zł, a w 2013 r. – 6.908 zł (wzrost o 9,2%), w Biurze RDLP w 2011 r. – 8.281 zł, a w 2013 r. – 9.265 zł (wzrost o 11,9%), w ZSLP w 2011 r. – 5.572 zł, a w 2013 r. – 6.132 zł (wzrost o 10,1%).

(dowód: akta kontroli str. 123-126)

Dyrektor RDLP wyjaśnił, że „wzrost kosztów działalności administracyjnej i podstawowej (konto 711) wynika w szczególności ze wzrostu kosztów wynagrodzeń spowodowanych wzrostami stawki wyjściowej do wyliczania wynagrodzeń zasadniczych (w drodze protokołów dodatkowych do Ponadzakładowego Układu Zbiorowego Pracy dla Pracowników PGL LP) oraz wzrostu zatrudnienia w 2013 r. w stosunku do 2011 r. o 47 osób (wzrost zatrudnienia wynika ze zwiększenia zadań, w szczególności ze wzrostu etatów pozyskania drewna)”.
(dowód: akta kontroli str. 625)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności RDLP w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wydatkowanie środków przez RDLP w przedstawionym wyżej zakresie.

3. Planowanie i wykorzystanie środków funduszu leśnego.

1.1 Źródłem przychodów funduszu leśnego (dalej: FL) w RDLP były:

- a) odpis podstawowy liczony od wartości sprzedaży drewna określony w art. 57 ust. 1 pkt 1 ustawy o lasach; przychody z tego tytułu wyniosły: w 2011 r. 59.374,7 tys. zł, w 2012 r. 79.972,4 tys. zł i w 2013 r. 79.911,6 tys. zł³³ (razem 219.258,7 tys. zł, co stanowiło 95,2% przychodów FL ogółem ze wszystkich źródeł),
- b) należności, kary i opłaty z tytułu wyłączeń gruntów leśnych z produkcji (art. 57 ust. 1 pkt 2 ustawy o lasach); przychody z tego tytułu wyniosły: w 2011 r. 2.549,7 tys. zł, w 2012 r. 4.357,9 tys. zł, w 2013 r. 3.021,1 tys. zł (razem 9.928,7 tys. zł, co stanowiło 4,3% przychodów FL ogółem ze wszystkich źródeł),
- c) należności wynikające z odszkodowań³⁴ (art. 57 ust. 1 pkt 3 ustawy o lasach); przychody z tego tytułu wyniosły: w 2011 r. 404,8 tys. zł, w 2012 r. 310,7 tys. zł, w 2013 r. 410,8 tys. zł (razem 1.126,3 tys. zł, co stanowiło 0,5% przychodów FL ogółem ze wszystkich źródeł).

(dowód: akta kontroli str. 1293-1316, 1330)

1.2 Wielkości wydatków FL wyniosły:

- a) w 2011 r. 5.436,6 tys. zł, z tego: 1.886,9 tys. zł (34,7%) na wspólne przedsięwzięcia jednostek LP (art. 58 ust. 2 pkt 1 ustawy o lasach), 3.476,8 tys. zł (63,9%) na sporządzanie planów urządzenia lasu (art. 58 ust. 2 pkt 4 tej ustawy), 44,5 tys. zł (0,8%) na prace związane z oceną i prognozowaniem stanu lasów i zasobów leśnych (art. 58 ust. 2 pkt 5 ustawy), 28,4 tys. zł (0,5%) na „cele określone w art. 13a ust. 1 ustawy” (art. 58 ust. 3 ustawy),
- b) w 2012 r. 11.946,5 tys. zł, z tego: 2.824 tys. zł (23,6%) na wyrównanie niedoborów powstających przy realizacji zadań gospodarki leśnej (art. 58 ust. 1 ustawy), 7.480,8 tys. zł (62,6%) na wspólne przedsięwzięcia jednostek LP (art. 58 ust. 2 pkt 1 ustawy), 1.568,8 tys. zł (13,1%) na sporządzanie planów urządzenia lasu (art. 58 ust. 2 pkt 4 ustawy), 44,5

³³ a) W 2011 r. przychody ze sprzedaży drewna wyniosły 593.746.468 zł, wskaźnik odpisu ustalono na poziomie 10%, b) w 2012 r. przychody ze sprzedaży drewna wyniosły 551.533.540 zł, wskaźnik odpisu ustalono na poziomie 14,5%, c) w 2013 r. przychody ze sprzedaży drewna wyniosły 551.114.214 zł, wskaźnik odpisu ustalono na poziomie 14,5%.

³⁴ Odszkodowań cywilnoprawnych za szkody powstałe w wyniku oddziaływania gazów i pyłów przemysłowych, a także z innych tytułów; z tytułu przedwczesnego wyrębu drzewostanów; za szkody powstałe w wyniku pożarów, prac górniczych i geologicznych.

tys. zł (0,4%) na prace związane z oceną i prognozowaniem stanu lasów i zasobów leśnych (art. 58 ust. 2 pkt 5 ustawy), 28,4 tys. zł (0,2%) na „cele określone w art. 13a ust. 1 ustawy” (art. 58 ust. 3 ustawy),

c) w 2013 r. 49.821,6 tys. zł, z tego: 43.019 tys. zł (86,3%) na wyrównanie niedoborów powstających przy realizacji zadań gospodarki leśnej (art. 58 ust. 1 ustawy), 4.012,2 tys. zł (8%) na wspólne przedsięwzięcia jednostek LP (art. 58 ust. 2 pkt 1 ustawy), 2.452,7 tys. zł (4,9%) na sporządzanie planów urządzenia lasu (art. 58 ust. 2 pkt 4 ustawy), 58,6 tys. zł (0,1%) na prace związane z oceną i prognozowaniem stanu lasów i zasobów leśnych (art. 58 ust. 2 pkt 5 ustawy), 279,05 tys. zł (0,6%) na „cele określone w art. 13a ust. 1 ustawy” (art. 58 ust. 3 ustawy o lasach).

Wydatkowane kwoty ze środków FL, w porównaniu do wielkości planowanych wynosiły ogółem:

- w 2011 r. 66,8% (plan 8.142,6 tys. zł),
- w 2012 r. 125,5% (plan 9.517,9 tys. zł),
- w 2013 r. 100,2% (plan 49.728 tys. zł).

(dowód: akta kontroli str. 1331-1385)

1.2.1. Wykazane przez RDLP wydatki na wspólne przedsięwzięcia jednostek LP dotyczyły:

- „zadań kosztowych” (ujmowanych w ewidencji księgowej bezpośrednio w koszty)³⁵, tj. zespołów hot-line i zadaniowych, praktycznej nauki zawodu, zakładania plantacji nasiennej, testowania zachowania potomstw, mikoryzacji, zalesiania w ramach Krajowego Programu Zwiększania Lesistości (dalej: KPZL), zwalczania brudnicy mniszki,
- „wspólnych przedsięwzięć w aktywach trwałych” (których wartość zaliczano do środków trwałych)³⁶, tj. wyposażenia stanowiska leśniczego, maszyn/prototypów z Ośrodka Techniki Leśnej³⁷ (dalej: OTL), programu Aktywne Udostępnianie Lasu (wykonanie obiektów – parkingi leśne i miejsca postoju pojazdów), programu Czysty Las (kontenery na śmieci), budowy środków trwałych na szkółkach.

KPZL jest zadaniem zleconym przez administrację rządową (art. 54 pkt 2 ustawy) i wynika z krajowego programu zwiększania lesistości opracowanego przez właściwego ministra do spraw środowiska i zatwierdzonego przez Radę Ministrów (art. 54 pkt 2 i art. 14 ust. 2a ustawy o lasach).

W toku kontroli nie stwierdzono, by Dyrektor Generalny LP zorganizował wspólne przedsięwzięcie jednostek LP w tym zakresie (art. 33 ust.3 pkt 8 ustawy o lasach) w ramach zatwierdzonego przez siebie programu (co było wymogiem zarządzenia nr 1 Dyrektora Generalnego z dnia 31 stycznia 2012 r. w sprawie zasad i procedur postępowania w jednostkach organizacyjnych LP w zakresie dysponowania środkami funduszu leśnego /§ 8 ust. 1 pkt 2³⁸/).

Dyrektor RDLP wyjaśnił m.in., że „wielkość zalesień, ich rozmieszczenie oraz sposób realizacji określa Krajowy Program Zwiększania Lesistości opracowany przez ministra właściwego do spraw środowiska, zatwierdzony przez Radę Ministrów. Ponadto zgodnie z zapisami art. 14 ust. 4 ustawy o lasach „obowiązek zalesiania gruntów ciąży na nadleśniczych w odniesieniu do gruntów w zarządzie Lasów Państwowych oraz na właścicielach lub użytkownikach wieczystych pozostałych gruntów”. W świetle powyższego Dyrekcja Generalna LP: 1. pismem z dnia 24.03.2011 r. przyjęła następującą zasadę finansowania z własnych przychodów zadań zleconych przez administrację rządową (art. 54 ustawy o lasach): zalesienia w ramach KPZL wykonywane są tylko wtedy, gdy w 2010 r. wykonano wyprzedzające przygotowanie gleby lub w celu wykorzystania sadzonek zaplanowanych na te zadania. Decyzję podejmuje dyrektor regionalny; 2. pismem z dnia 22.06.2011 r. przesyłającym wnioski z narady zastępców dyrektorów regionalnych dykcji LP ds. gospodarki leśnej w pkt 11 stwierdzono: Istniejące grunty porolne przeznaczone do zalesienia w roku 2012

³⁵ Które w 2011 r. wynosiły 1.061,7 tys. zł, w 2012 r. 4.656,1 tys. zł, w 2013 r. 2.825,2 tys. zł.

³⁶ Nakłady te w 2011 r. wynosiły 825,1 tys. zł, w 2012 r. 2.824,7 tys. zł, w 2013 r. 1.187,1 tys. zł.

³⁷ Ośrodek Techniki Leśnej w Jarocinie.

³⁸ W zakresie wspólnych przedsięwzięć mieszczą się zadania realizowane przez co najmniej dwie jednostki organizacyjne LP w ramach programów zatwierdzonych przez Dyrektora Generalnego.

można zalesiać przy wykorzystaniu środków zewnętrznych. W szczególnie uzasadnionych przypadkach zalesienia mogą odbywać się przy wykorzystaniu środków własnych nadleśnictw. W pozostałych przypadkach grunty takie zaleca się pozostawiać do sukcesji naturalnej.

Dyrekcja Generalna LP w odpowiedzi na pismo RDLP w Szczecinku (pismem z dnia 5.06.2012 r.) poinformowała, że koszty przygotowania gleby do zalesień w ramach KPZL oraz koszty zalesień gruntów mogą być finansowane ze środków własnych jednostek. Koszty, o których mowa, należy ujmować w planie finansowo-rzeczowym, w przypadku nieuzyskania dotacji z budżetu państwa i po uprzednim zabezpieczeniu środków finansowych na wszystkie podstawowe zadania, do realizacji których zobowiązuje nas ustawa o lasach. Dyrekcja Generalna LP pismem z dnia 16.04.2013 r. stwierdza: „W związku ze znaczną powierzchnią gruntów rolnych przeznaczonych do zalesienia na terenie RDLP (sprawozdanie roczne LPIR 4) i rażąco niskim planem zalesień w 2013 r., proszę o zaplanowanie, w możliwie maksymalnych ilościach, gruntów do zalesienia w roku 2014 z wyłączeniem gruntów przewidzianych do sukcesji naturalnej. Jednocześnie informuję, że środki na realizację zalesień pochodzić mogą z budżetu państwa i innych źródeł zewnętrznych, środków własnych nadleśnictw oraz ze środków funduszu leśnego. Tym samym uchylam decyzję akceptującą wniosek nr 11 z narady Zastępców Dyrektorów RDLP, która odbyła się w dniach 2-3.06.2011 r. w Porażynie o treści: 'Istniejące grunty porolne przeznaczone do zalesienia w roku 2012 można zalesiać przy wykorzystaniu środków zewnętrznych. W szczególnie uzasadnionych przypadkach zalesienia mogą odbywać się przy wykorzystaniu środków własnych nadleśnictw. W pozostałych przypadkach grunty takie zaleca się pozostawiać do sukcesji naturalnej'. Wydatkowane kwoty na realizację zalesień były ujęte w zatwierdzonych przez Dyrektora Generalnego LP na poszczególne lata, planach finansowo-gospodarczych dla RDLP w Szczecinku”.

(dowód: akta kontroli str. 1331-1385, 1526, 1566-1595, 1629-1630)

1.2.2. Wydatki ze środków FL na „cele określone w art. 13a ust. 1 ustawy” dotyczyły kosztów sporządzenia wielkoobszarowej inwentaryzacji stanu lasów (dalej WISL) - pokrytych z FL - na skutek zmniejszenia kwoty dotacji celowej na realizację zadań zleconych z zakresu administracji rządowej w części dotyczącej sporządzania inwentaryzacji stanu lasów. Wydatki te dotyczyły lasów będących w zarządzie LP (grunty Skarbu Państwa) i stanowiły łącznie 332,5 tys. zł³⁹.

Dyrektor RDLP wyjaśnił m.in., że „wielkoobszarowa inwentaryzacja stanu lasu (WISL) finansowana jest z dwóch źródeł: ze środków budżetowych i środków funduszu leśnego na podstawie zapisów art. 54 ust. 4, który stanowi, że „Lasy Państwowe otrzymują dotacje celowe z budżetu państwa na ... sporządzanie okresowych, wielkoobszarowych inwentaryzacji stanu lasów...”, o których mowa w art. 13a ust. 1 pkt 2 ustawy o lasach oraz art. 58 ust. 3, który stanowi, że „środki funduszu leśnego, o którym mowa w art. 57 ust. 1 i 2, przeznacza się na ..., a także na cele określone w art. 13a ust. 1.

Zgodnie z planami finansowo-gospodarczymi RDLP na lata 2011-2013 zatwierdzonymi przez Dyrektora Generalnego LP (załącznik nr 6 „Rozrachunki wewnętrznobranżowe”) wydatki z FL „na cele określone w art. 13a ust. 1 (art. 58 ust. 3 ustawy)” wymieniono w pozycji 2 „Lasy innych własności – fundusz leśny” - kwota 0 zł. Natomiast w 2013 r. w planie finansowo-gospodarczym przewidziano jeszcze „inwentaryzację wielkoobszarową kraju” (201,2 tys. zł), ale w pozycji 2 „Lasy innych własności – fundusz leśny”.

W latach 2011-2013 w pozycji 1 „Lasy Państwowe – fundusz leśny” nie przewidziano wykonywania takich zadań. Ponadto w planach finansowo-gospodarczych całego PGL LP na lata 2011-2013 wydatkowanie środków z FL na podstawie „art. 13a pkt 2 i 3” ustawy przewidziano wyłącznie na „prace w lasach nie stanowiących własności Skarbu Państwa” (§ 5 pkt 8 zarządzenia Dyrektora Generalnego LP na każdy rok).

Dyrektor RDLP wyjaśnił, że wskutek zmniejszenia kwoty dotacji celowej z budżetu państwa w roku 2011, 2012 i 2013 przeznaczonej na wykonanie WISL Dyrektor Generalny LP

³⁹ Wydatki te w 2011 r. wyniosły 28,4 tys. zł, w 2012 r. 28,4 tys. zł, w 2013 r. 275,7 tys. zł.

w dniach: 22.11.2011 r., 16.11.2012 r. i 12.08.2013 r. zaakceptował zmianę źródła finansowania brakującej kwoty na realizację tych prac ze środków funduszu leśnego. Ponadto Dyrektor RDLP wskazał, że „zgodnie z zapisem art. 13a ust. 2 ustawy o lasach WISL realizowana jest bez względu na formę własności lasów”.

(dowód: akta kontroli str. 223, 249, 283, 1331-1385, 1568, 1581, 1592, 1630-1633)

2. W RDLP nie występowały niewykorzystane środki FL na koniec każdego z badanych lat. Na podstawie obowiązujących w LP procedur⁴⁰ RDLP naliczało co miesiąc w ciężar Dyrekcji Generalnej LP 1/12 określonej w planie finansowo-gospodarczym dopłaty z tytułu wyrównania niedoborów powstałych przy realizacji zadań gospodarki leśnej (o ile dopłata taka była w planie przewidziana).

Rozliczenie pozostałych zadań finansowanych środkami z FL następowało powykonawczo, na podstawie sporządzanych przez RDLP zbiorczych not księgowych wraz z zestawieniem not księgowych jednostek nadzorowanych, obciążających Dyrekcję Generalną LP.

RDLP uznawała Dyrekcję Generalną LP sumą odpisu podstawowego na FL naliczonego w nadleśnictwach. Rozrachunki te podlegały w ciągu roku wzajemnemu kompensowaniu⁴¹.

(dowód: akta kontroli str. 229-231, 254-256, 289-291, 1269)

3. Zgodnie z zarządzeniami Dyrektora Generalnego LP⁴² w sprawie planów finansowo-gospodarczych PGL LP wskaźnik odpisu podstawowego na FL ustalony został w wysokości 10% w 2011 r. oraz 14,5% w 2012 r. i 2013 r.

Plany odpisu na FL na lata 2011-2013, zgodnie z art. 57 ust. 4 ustawy o lasach, przewidywały zróżnicowaną wysokość odpisu dla poszczególnych nadleśnictw (określaną przez Dyrektora RDLP z dokładnością do czterech miejsc po przecinku):

- w 2011 r. – od 0% do 22,8236%, w tym dla 3 nadleśnictw wskaźnik wynosił 0%⁴³, dla 14 był niższy od 10%, dla 13 był wyższy od 10%,

- w 2012 r. – od 4,9400% do 28,4424%, w tym dla 16 nadleśnictw wskaźnik był niższy od 14,5%, dla 14 nadleśnictw był wyższy od 14,5%,

- w 2013 r. – od 11,0000% do 19,1835%, w tym dla 25 nadleśnictw wskaźnik był niższy lub równy 14,5%, dla 5 nadleśnictw był wyższy od 14,5%.

Powyższe wskaźniki obowiązywały po zatwierdzeniu na dany rok planu zasadniczego (finansowo-gospodarczego). Przed ich zatwierdzeniem obowiązywały wskaźniki określone w prowidorium planu. W celu osiągnięcia wielkości odpisu ustalonego przez ministra właściwego ds. środowiska, ostateczne wielkości wskaźników odpisu w poszczególnych jednostkach podlegały przeliczeniu po uzyskaniu danych o zrealizowanych przychodach ze sprzedaży drewna za dany rok. Kwotę niedoboru odpisu rozliczano zwiększając odpis na FL w nadleśnictwach uzyskujących znaczną nadwyżkę wyniku finansowego na działalności leśnej.

(dowód: akta kontroli str. 1293-1316)

4. Od 2009 r. w LP wprowadzono zasadę⁴⁴, zgodnie z którą wyrównanie niedoborów powstających przy realizacji zadań gospodarki leśnej określa się biorąc pod uwagę planowany wynik finansowy na działalności leśnej, z uwzględnieniem równowartości odpisów amortyzacyjnych rzeczowych aktywów trwałych służących działalności leśnej, sfinansowanych ze środków zewnętrznych. Przy ustaleniu niedoborów uwzględniano także wyniki z działalności ubocznej nadleśnictw.

(dowód: akta kontroli str. 1511-1520)

⁴⁰ Zarządzenia: nr 12 z dnia 5 kwietnia 2011 r. znak EP-1-0337/39/11; nr 38 z dnia 25 kwietnia 2012 r. znak EP-0337-25-4/12; nr 42 z dnia 25 kwietnia 2013 r. znak EP-0337-12-4/13.

⁴¹ RDLP przekazywała do DGLP /lub odwrotnie/ kwotę środków pieniężnych odpowiadającą saldu łącznemu rozrachunków FL.

⁴² Zarządzenia: nr 12 z dnia 5 kwietnia 2011 r. znak EP-1-0337/39/11; nr 38 z dnia 25 kwietnia 2012 r. znak EP-0337-25-4/12; nr 42 z dnia 25 kwietnia 2013 r. znak EP-0337-12-4/13.

⁴³ Dla Nadleśnictwa Czarnobór, Borne i Damnica.

⁴⁴ Sformalizowaną w zarządzeniu Dyrektora Generalnego LP z dnia 31 stycznia 2012 r. w sprawie zasad i procedur postępowania w jednostkach organizacyjnych Lasów Państwowych w zakresie dysponowania środkami funduszu leśnego.

4.1. Rok 2011.

W 2011 r. planowane kwoty na wyrównanie niedoborów w ramach RDLP wyniosły 3.021,5 tys. zł, wykonanie wyniosło 0 zł. Niedobór przy realizacji zadań gospodarki leśnej, rozumiany jako wynik ujemny (poniżej zera), w ramach wszystkich nadleśnictw podległych RDLP nie wystąpił (wynik ten wyniósł 67.164,8 tys. zł⁴⁵). Wynik ujemny odnotowała jedna jednostka - Nadleśnictwo Czarnobór (-965,4 tys. zł).

(dowód: akta kontroli str. 1331-1332, 1386)

Planowane w 2011 r. kwoty na wyrównanie niedoborów dotyczyły Nadleśnictwa Borne Sulinowo 1.753 tys. zł⁴⁶ i Nadleśnictwa Czarnobór 1.268,5 tys. zł⁴⁷ (razem 3.021,5 tys. zł).

W decyzji nr 20 Dyrektora Generalnego LP z 5 kwietnia 2011 r.⁴⁸ w sprawie zatwierdzenia planu finansowo-gospodarczego RDLP w Szczecinku nie przewidziano dopłaty do niedoborów (załączniki nr 1 i nr 6, dopłata na wyrównanie niedoborów - 0 zł).

Kwota 3.021,5 tys. zł została uruchomiona ze środków FL, w trybie art. 58 ust. 1 ustawy o lasach, na podstawie późniejszej decyzji Dyrektora Generalnego LP (nr 25 z dnia 13 kwietnia 2011 r.⁴⁹) na „wyrównanie niedoborów na działalności leśnej powstałych na skutek sfinansowania kosztów rozminowywania poligonów, które zostały ujęte w planie finansowo-gospodarczym PGL LP na rok 2011”.

Dyrektor RDLP wyjaśnił m.in. „w 2011 r. w planach finansowo-gospodarczych zatwierdzonych zarządzeniami Dyrektora RDLP z dnia 20 kwietnia 2011 r.: nr 9/29 dla Nadleśnictwa Borne Sulinowo i nr 9/30 dla Nadleśnictwa Czarnobór, sporządzonych na podstawie decyzji nr 20 Dyrektora Generalnego LP z 5 kwietnia 2011 r. w sprawie zatwierdzenia planu finansowo-gospodarczego RDLP w Szczecinku, nie planowano dopłaty podstawowej na wyrównania niedoborów środków powstających przy realizacji zadań gospodarki leśnej dla nadleśnictw RDLP w Szczecinku z uwagi na to, że łączny planowany wynik na działalności leśnej wynosił 15.193.146 zł. W toku końcowych prac planistycznych w Nadleśnictwach Borne Sulinowo i Czarnobór wystąpił niedobór związany z planowaną do wykonania rekultywacją terenów popoligonowych. Na realizację tego zadania Dyrektor Generalny LP decyzją nr 25 z dnia 13 kwietnia 2011 r. zabezpieczył dopłatę ze środków funduszu leśnego i tym samym pokrył wystąpienie niedoboru środków finansowych w planie finansowo-gospodarczym tych nadleśnictw. Decyzje te należy rozpatrywać łącznie jako sprostowanie błędu, który nie był widoczny w początkowym etapie budowy planu”.

(dowód: akta kontroli str. 1622-1624)

W § 4 decyzji Dyrektora Generalnego LP z 13 kwietnia 2011 r. wskazano, że rozliczenie finansowe realizowanych zadań rzeczowych nastąpi zgodnie z § 20 załącznika nr 1 do zarządzenia nr 12 Dyrektora Generalnego LP w sprawie planu finansowo-gospodarczego PGL LP na rok 2011, zgodnie z którym wydatki z FL poniesione z tytułu realizacji różnych zadań z zakresu gospodarki leśnej należało rozliczać powykonawczo, na podstawie not księgowych udokumentowanych kopiami faktur.

Z uwagi na niewykonanie zadań rozminowywania poligonów w 2011 r. przez Nadleśnictwo Borne Sulinowo i Czarnobór środki z FL nie zostały nadleśnictwom przekazane.

(dowód: akta kontroli str. 1333, 1644)

Ujemny wynik na działalności leśnej Nadleśnictwa Czarnobór w 2011 r. (-965,4 tys. zł) skorygowano do „0” w drodze „korekty wewnętrznej RDLP”, co polegało na skorygowaniu in minus wyniku na działalności Nadleśnictwa Świdwin o 400 tys. zł i Nadleśnictwa Czarne Czluchowskie o 565,4 tys. zł.

Dyrektor RDLP wyjaśnił m.in. „korekta (...) wynikała z oceny wykonania zadań gospodarczych i wyniku na działalności leśnej, przeprowadzonej przez Komisję weryfikacyjną, powołaną zarządzeniem nr 2 Dyrektora RDLP w Szczecinku z dnia 9.01.2012 r. Komisja dokona-

⁴⁵ Wynik planowany na działalności leśnej w ramach RDLP wynosił 15.193,2 tys. zł.

⁴⁶ Planowany wynik (strata) na działalności leśnej wynosił -1.752.962 zł.

⁴⁷ Planowany wynik (strata) na działalności leśnej wynosił -1.268.544 zł.

⁴⁸ Znak EP-1-0337/36/2011.

⁴⁹ Znak EP-363-9/11.

ła oceny realizacji planowanych i wykonanych zadań gospodarczych. Jedynie w Nadleśnictwie Czarnobór uzyskano ujemny wynik finansowy w wysokości -965.418 zł. Komisja uznała ten wynik jako uzasadniony i wynikający z wykonania zadań gospodarki leśnej i zaproponowała korektę wewnętrzną wykonanych wyników na działalności leśnej, zasilając kapitał w Nadleśnictwie Czarnobór o kwotę 965.418 zł, zmniejszając wynik w Nadleśnictwie Świdwin o kwotę 400.000 zł i Nadleśnictwie Czarne Człuchowskie o kwotę 565.418 zł z uwagi na uzyskanie najwyższych ponadplanowych wyników. Istotnym dodatkowym elementem, brany w tej ocenie pod uwagę, był wskaźnik pokrycia aktywów trwałych kapitałem stałym w tych nadleśnictwach i przyszłe potrzeby środków z kapitału na sfinansowanie zamierzeń inwestycyjnych w następnych latach. Dyrektor Generalny LP uznał wykonanie wyniku za 2011 rok nadleśnictw RDLP w Szczecinku, nie przyznając dodatkowej dopłaty (...).

(dowód: akta kontroli str. 1624)

4.2. Rok 2012.

W 2012 r. planowane kwoty na wyrównanie niedoborów w ramach RDLP wyniosły 2.824 tys. zł, wykonanie wyniosło 2.824 tys. zł.

Niedobór przy realizacji zadań gospodarki leśnej (wynik ujemny), w ramach wszystkich nadleśnictw podległych RDLP, wyniósł -8.911,2 tys. zł. Kwoty na wyrównanie niedoborów (łącznie 2.824 tys. zł) otrzymały Nadleśnictwa: Szczecinek (849,6 tys. zł), Warcino (307,5 tys. zł), Borne Sulinowo (486,2 tys. zł) i Czarnobór (1.180,7 tys. zł). Planowane wyniki na działalności leśnej wszystkich nadleśnictw podległych RDLP wynosiły 0 zł. Żadna jednostka, w tym ww. cztery nadleśnictwa, nie wykazała w planie przychodów wartości ujemnych.

Dyrektor RDLP wyjaśnił m.in., że „dopłata do wyrównania niedoboru na działalności leśnej jest ustalana dla nadleśnictw, które wykazują stratę po naliczeniu kwot na utrzymanie jednostek nadrzędnych oraz po naliczeniu odpisu na fundusz leśny. Dla wyrównania tych niedoborów w w/w jednostkach przyznana została dopłata z funduszu leśnego w łącznej wysokości 2.824.000 zł, które wykazywały stratę w wysokości przyznanej dopłaty na 2012 rok”.

(dowód: akta kontroli str. 1347-1348, 1387, 1625)

W 2012 r. 6 nadleśnictw osiągnęło wynik dodatni na działalności leśnej (2.234,4 tys. zł), a pozostałe 24 odnotowały wyniki ujemne (łącznie: -11.145,6 tys. zł). Wynik ogólny na działalności leśnej nadleśnictw w ramach RDLP był ujemny (-8.911,2 tys. zł), przy czym wynik jednego z nadleśnictw, które otrzymywały w trakcie roku środki z FL na wyrównanie niedoboru (tj. Nadleśnictwa Borne Sulinowo) był dodatni i wyniósł 787,3 tys. zł. Stwierdzono, że bez środków z FL na wyrównanie planowanych niedoborów, tj. bez otrzymanej kwoty 486,2 tys. zł, Nadleśnictwo Borne Sulinowo wypracowałoby wynik dodatni w wysokości 301,1 tys. zł. Oznacza to, że niedobór środków w tej jednostce nie wystąpił.

Dyrektor RDLP wyjaśnił m.in.: „dopłata z funduszu leśnego jest ustalana na etapie opracowywania planu finansowo-gospodarczego i stanowi kwotę wyrównującą planowany wynik na działalności leśnej do 0, po naliczeniu kwot na utrzymanie jednostek nadrzędnych oraz po naliczeniu odpisu na fundusz leśny. Wykonany wynik finansowy, zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 6 grudnia 1994 roku w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe⁵⁰, rozdział 4 § 19, podlega pomniejszeniu o wartość niewykonanych zadań rzeczowych z zakresu działalności podstawowej. Oceny wykonania tych zadań dokonała powołana zarządzeniem nr 1 Dyrektora RDLP z dnia 4 stycznia 2013 r. Komisja weryfikacyjna. Komisja zaproponowała Dyrektorowi RDLP podjęcie decyzji o uznaniu wykonanego wyniku finansowego w nadleśnictwach bez korekt i przesunięć, tj. o:

- uznanie niewykonanych i przekroczonych zadań gospodarczych w jednostkach jako uzasadnionych względami gospodarczymi i zaproponowano ich skompensowanie,
- uznanie wykonanego dodatniego wyniku finansowego w 6 Nadleśnictwach, w tym w Nadleśnictwie Borne Sulinowo, jako uzasadnionych i wynikających z wykonania zadań gospodarczych oraz zasilenia kapitału własnego na sfinansowanie planowanych nakładów inwestycyjnych w latach 2013-2014. W wyniku postępowania weryfikacyjnego w Dyrekcji Gene-

⁵⁰ Dz. U. Nr 134, poz. 692, dalej: rozporządzenie w sprawie zasad gospodarki finansowej.

ralnej LP decyzją Dyrektora Generalnego LP z dnia 18.03.2013 r. przyjęto kwotę korekty wyniku finansowego nadzorowanych nadleśnictw na 2012 r. w wysokości 0 zł”.

(dowód: akta kontroli str. 1387, 1625-1626)

4.3. Rok 2013.

W 2013 r. planowane i wykonane kwoty na wyrównanie niedoborów w ramach RDLP wyniosły 43.019 tys. zł. Wyrównanie niedoborów zaplanowano dla ogółem 25 nadleśnictw, przy czym planowany wynik na działalności leśnej we wszystkich nadleśnictwach wynosił 0 zł. Żadna z jednostek nie wykazała w planie wartości ujemnych.

Dyrektor RDLP wyjaśnił m.in., że „w nadleśnictwach planowany wynik na działalności leśnej wynosił 0 po uwzględnieniu planowanych dopłat”.

(dowód: akta kontroli str. 1368-1369, 1388, 1627-1628)

W 2013 r. w ostatecznym rozrachunku niedobór przy realizacji zadań gospodarki leśnej, rozumiany jako wynik ujemny, w ramach wszystkich 30 nadleśnictw podległych RDLP nie wystąpił (wynik ten wyniósł 13.877,2 tys. zł). Spośród 25 nadleśnictw, które otrzymały wyrównanie niedoborów, 21 nadleśnictw uzyskało wynik dodatni na działalności leśnej. Nadleśnictwa te otrzymały w trakcie roku łącznie 33.565,5 tys. zł na wyrównanie niedoborów, a ich dodatni wynik na działalności leśnej wyniósł ogółem 10.788,8 tys. zł, co oznacza, że niedobór środków w kwocie 10.788,8 zł nie wystąpił i nadleśnictwa te otrzymały środki przekraczające stan zerowy. Natomiast pozostałe 4 nadleśnictwa⁵¹ (z 25), które otrzymały środki na wyrównanie niedoborów w łącznej kwocie 9.453,5 tys. zł uzyskały wynik na działalności ujemny (-843,5 tys. zł), co oznacza, że otrzymane środki nie pokryły niedoboru.

Dyrektor RDLP wyjaśnił: „w nadleśnictwach planowany w 2013 r. wynik na działalności leśnej wynosił 0, po uwzględnieniu planowanych dopłat z FL. Dopłata do wyrównania niedoboru na działalności leśnej jest ustalana dla nadleśnictw, które wykazują stratę po naliczeniu kwot na utrzymanie jednostek nadrzędnych oraz po naliczeniu odpisu na fundusz leśny. Jednostki te po rozliczeniu tych parametrów wykazywały stratę w wysokości dopłaty ujętej w planie finansowo-gospodarczym na 2013 r. Wykonany wynik podlega ocenie w trakcie postępowania weryfikacyjnego. Komisja, po uwzględnieniu zasadności wykonania prac gospodarczych w 2013 r., w wyniku których Nadleśnictwa Białogard, Bobolice, Szczecinek, Trzebielino wykazały stratę, zaproponowała Dyrektorowi RDLP uznanie tej straty jako uzasadnionej i wynikającej z potrzeb gospodarki leśnej”.

(dowód: akta kontroli str. 1628-1629)

Ujemny wynik na działalności leśnej 4 nadleśnictw został wyrównany do „0” w drodze „korekty wewnętrznej RDLP”, co polegało na skorygowaniu in minus wyniku na działalności Nadleśnictwa Warcino o 843,5 tys. zł.

Dyrektor RDLP wyjaśnił m.in.: „korekta wewnętrzna wynikała z oceny wykonania zadań gospodarczo-finansowych w nadleśnictwach za 2013 r. Oceny tej dokonała Komisja weryfikacyjna powołana zarządzeniem nr 10 Dyrektora RDLP z dnia 20 lutego 2014 r. Komisja po uwzględnieniu zasadności wykonania prac gospodarczych, w wyniku których Nadleśnictwa Białogard, Bobolice, Szczecinek, Trzebielino wykazały stratę zaproponowała Dyrektorowi RDLP uznanie tej straty jako uzasadnionej i wynikającej z wykonania zadań gospodarki leśnej. Wyrównanie strat w tych nadleśnictwach zaproponowano poprzez zmniejszenie wyniku w Nadleśnictwie Warcino, które uzyskało za 2013 r. najwyższy, ponadplanowy wynik finansowy oraz ze względu na najwyższy poziom posiadanych zasobów kapitałowych”.

(dowód: akta kontroli str. 1388, 1627)

Ponadto wynik na działalności leśnej za rok 2013 Nadleśnictw: Borne i Czarnobór Dyrektor Generalny LP pomniejszył ogółem o kwotę 633 tys. zł. Dyrektor RDLP wyjaśnił, że korekta wyniku spowodowana była niewykonaniem w pełni zadań związanych z rewitalizacją terenów popoligonowych, na które to prace zabezpieczono środki z dopłaty z FL. Środki zwró-

⁵¹ Nadleśnictwa: Białogard, Bobolice, Szczecinek, Trzebielino.

cono na rachunek FL po zatwierdzeniu podziału zysku netto w jednostkach organizacyjnych LP za 2013 rok przez Dyrektora Generalnego LP⁵².

(dowód: akta kontroli str. 1388, 1605, 1627-1628)

System planowania dopłat z FL na wyrównanie niedoborów nie zapewniał w badanym okresie przekazywania dopłat pokrywających rzeczywiste niedobory wynikające ze zróżnicowanych warunków gospodarki leśnej.

5. W latach 2011-2013 RDLP uzyskało wyniki 31 różnych badań naukowych. Dyrektor RDLP poinformował, że 6 prac badawczych wykorzystano celem pogłębienia wiedzy zawodowej, natomiast pozostałe prace wykorzystano m.in. do:

- wprowadzenia właściwego udziału świerka w składzie odnowień, efektywniejszego prowadzenia odnowień naturalnych sosny, świerka i dębów, prowadzenia restytucji cisa w nadleśnictwach,
- wdrożenia zasad postępowania z nasionami przedmiotowych gatunków drzew w nadleśnictwie i na szkółce leśnej, testowania potomstwa (WDN, DM, PN, PUN) i wybrania najwłaściwszych genotypów gatunkowych dla konkretnych lokalizacji, opracowania programu zachowania leśnych zasobów genowych RDLP,
- dostosowania lokalizacji dla wprowadzania buka ze względu na możliwości adaptacyjne gatunku do różnych warunków środowiska, dostosowanie nazw regionów nasiennych do lokalizacji populacji i bazy nasiennej,
- ustalenia odpowiedniego terminu wyjmowania sadzonek ze szkółki przed sadzeniem w związku z określeniem tempa obniżenia potencjału wzrostowego sadzonek w stosunku do upływu czasu, ograniczania wzmożonego rozrodu szkodliwych owadów i rozprzestrzeniania się pasożytniczych grzybów, nakreślenia nowej strategii postępowania w zabiegach profilaktyczno-ochronnych w drzewostanach zagrożonych występowaniem patogenów korzeni,
- badania DNA drewna i wykorzystania ich w dwóch postępowaniach przed sądem,
- planowania prac z zakresu ochrony lasu,
- poprawy systemu ochrony przeciwpożarowej,
- aktualizacji docelowej sieci dróg w nadleśnictwach,
- budowania kompleksowego programu zarządzania zasobami ludzkimi.

(dowód: akta kontroli str. 1271-1272, 1393-1398)

6. RDLP (Biuro) nie otrzymywała środków z FL na wyrównanie niedoborów.

(dowód: akta kontroli str. 1331-1332, 1347-1348, 1368-1369)

7. Badanie przekazywania przychodów FL (odpisu podstawowego), przeprowadzone na podstawie operacji dokonywanych w miesiącach: I-IV 2011 r., V-VIII 2012 r. i IX-XII 2013 r. wykazało, że środki przekazywano terminowo, zgodnie z wewnętrznymi uregulowaniami LP, tj. do ostatniego dnia miesiąca następnego po miesiącu rozliczeniowym. Kwota przekazywanych środków pieniężnych odpowiadała saldu łącznemu tych rozrachunków.

(dowód: akta kontroli str. 1273, 1317-1329)

8. W latach 2011-2013 ze środków FL pokrywano wydatki na praktyczną naukę zawodu (realizowaną w Nadleśnictwie Warcino) na podstawie art. 58 ust. 2 pkt 1 ustawy (wspólne przedsięwzięcia jednostek organizacyjnych LP).⁵³

Wydatki FL na praktyczną naukę zawodu były realizowane w wykonaniu porozumień zawartych pomiędzy Ministrem Środowiska, a PGL LP. Lasy Państwowe miały zapewniać wsparcie organizacyjne i finansowe możliwości realizacji praktycznej nauki zawodu w szkołach leśnych prowadzonych przez Ministra Środowiska, m.in. poprzez współfinansowanie realizacji podstawy programowej w zawodach technik leśnik i operator maszyn leśnych.

(dowód: akta kontroli str. 1331-1332, 1347-1348, 1368-1369, 1444, 1482, 1699-1703)

⁵² Decyzja nr 21 z dnia 18 czerwca 2014 r.; kwota 633,00 tys. zł została przekazana przelewem bankowym na konto FL 21.07.2014 r.

⁵³ W kwocie 100 tys. zł w 2011 r., 140 tys. zł w 2012 r. i 300 tys. zł w 2013 r.; rozliczenia między RDLP a Nadleśnictwem Warcino następowały w ramach kont rozrachunkowych wewnątrzbranżowych.

Rozporządzenie w sprawie praktycznej nauki zawodu⁵⁴ w § 9 ust. 1 stanowi, że organy prowadzące szkoły, które organizują praktyczną naukę zawodu poza szkołą - a organem takim jest bezsprzecznie Minister Środowiska - zapewniają środki finansowe umożliwiające uczniom odbycie praktycznej nauki zawodu. W § 9 ust. 2 pkt 1-4 tego rozporządzenia określono przeznaczenie środków finansowych, tj. m.in. na refundowanie pracodawcom: wynagrodzenia instruktorów praktycznej nauki zawodu, dodatku szkoleniowego dla instruktorów, kosztów odzieży i obuwia roboczego oraz środków ochrony indywidualnej.

Umowy⁵⁵ zawarte pomiędzy Nadleśnictwem Warcino i Technikum Leśnym w Warcinie przewidywały refundację Nadleśnictwu wyłącznie kosztów wynagrodzenia instruktora oraz dodatku szkoleniowego (odzież i obuwie robocze oraz środki ochrony indywidualnej zapewnić miało Nadleśnictwo⁵⁶). Umowy określały kwotę refundacji kosztów wynagrodzenia i dodatku szkoleniowego dla jednej osoby⁵⁷, podczas gdy zajęcia w roku 2013 prowadziło dwóch instruktorów⁵⁸. Aneksy⁵⁹ zawarte do umów z lat 2011-2013 zwiększyły kwotę refundacji kosztów z 20.862,00 zł do 21.041,76 zł (w 2011 r.), z 10.230,00 zł do 10.427,76 zł (w 2012 r.) i z 22.902,00 zł do 23.226,48 zł (w 2013 r.)⁶⁰.

Koszty poniesione na praktyczną naukę zawodu przez Nadleśnictwo Warcino oraz sposób ich rozliczenia były następujące:

- w 2011 r. 140.401,67 zł (w tym wynagrodzenia instruktorów 64.916,57 zł) - refundacja kosztów przez szkołę wyniosła 20.862,00 zł, wartość pracy uczniów 19.539,67 zł, koszty pokryte środkami z FL 100.000,00 zł,
- w 2012 r. 161.957,39 zł (w tym wynagrodzenia instruktorów 72.786,05 zł) - refundacja kosztów przez szkołę wyniosła 10.230,00, wartość pracy uczniów 11.727,39 zł, koszty pokryte środkami z FL 140.000,00 zł,
- w 2013 r. 334.269,72 zł (w tym wynagrodzenia instruktorów 139.091,36 zł) - refundacja kosztów przez szkołę wyniosła 23.226,48 zł, wartość pracy uczniów 11.043,24 zł, koszty pokryte środkami z FL 300.000,00 zł.

Powyższe oznacza, że:

- refundacja kosztów dokonana przez szkołę w latach 2011-2012 nie uwzględniała zwiększenia kwoty wynikającej z zawartych aneksów, tj. kwoty 179,76 zł w 2011 r. i 197,76 zł w 2012 r.,
- w umowach z lat 2011-2013 nie uwzględniono refundacji kosztów odzieży i obuwia roboczego oraz środków ochrony indywidualnej, które zapewniało Nadleśnictwo.

Kwoty stanowiące różnice wartości między umowami a aneksami, tj. 179,76 zł i 197,76 zł, zostały uregulowane przez szkołę w roku 2014⁶¹, a odsetki w wysokości 11,71 zł i 7,44 zł uiszczo dwóch pracowników Nadleśnictwa odpowiedzialnych za nieterminowe dostarczenie aneksów do działu księgowości Nadleśnictwa.

(dowód: akta kontroli str. 1634-1638, 1704-1773)

Umowy zawarte (przez Nadleśnictwo Warcino) ze szkołą nie były zgodne ze wszystkimi warunkami określonymi w rozporządzeniu z 15 grudnia 2010 r. w sprawie praktycznej nauki zawodu. W ocenie NIK treść umów winna ulec zmianie w zakresie precyzyjnego określenia kosztów stanowiących przedmiot refundacji. Ponadto zawieranie umów oraz sposób realizacji umów powinien podlegać większemu nadzorowi ze strony RDLP.

⁵⁴ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 grudnia 2010 r. w sprawie praktycznej nauki zawodu (Dz. U. Nr 244, poz. 1626).

⁵⁵ 1) Umowa z 03.01.2011 r. znak NZ-63-1/2011, 2) Umowa z 02.01.2012 r. znak K-2715-3-144/12, 3) Umowa z 02.01.2013 r. znak NZ-63-7/2012.

⁵⁶ Szkoła zapewniać miała pranie odzieży roboczej i środków ochrony osobistej.

⁵⁷ W § 3 pkt 1 i 2 umowy z dnia 02.01.2013 r. znak NZ-63-7/2012.

⁵⁸ Pan B.O. i Pan R.R. oraz zamiennie Pan W.K i Pan R.R.

⁵⁹ 1) Aneks nr 1 do Umowy z 03.01.2011 r. znak NZ-63-1/2011, 2) Aneks nr 1 do Umowy z 02.01.2012 r. znak K-2715-3-144/12, 3) Aneks nr 1 do Umowy z 02.01.2013 r. znak NZ-63-7/2012.

⁶⁰ W związku z Obwieszczeniem Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego (odpowiednio z dnia 19 stycznia 2011r., 18 stycznia 2012 r. i 18 stycznia 2013 r.) w sprawie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale (odpowiednio roku 2010, 2011 i 2012) określającym kwotę tego wynagrodzenia.

⁶¹ W dniu 06.11.2014 r.

Ujemny wynik na działalności leśnej jednego nadleśnictwa w 2011 r. (-965,4 tys. zł) skorygowano do „0” w drodze „korekty wewnętrznej RDLP”, pomniejszając wynik na działalności dwóch innych nadleśnictw (o 400 tys. zł i o 565,4 tys. zł). Natomiast ujemny wynik 4 nadleśnictw w roku 2013 (-843,5 tys. zł) skorygowano pomniejszając wynik na działalności jednego nadleśnictwa (o 843,5 tys. zł). Nadleśnictwa, którym wyniki pomniejszono wykonały swoje zadania rzeczowe.

Dyrektor RDLP wyjaśnił, że w roku 2011 pomniejszono wyniki dwóch nadleśnictw m.in. ze względu na „uzyskanie najwyższych ponadplanowych wyników” oraz z uwagi na „wskaźnik pokrycia aktywów trwałych kapitałem stałym w tych nadleśnictwach”, natomiast w roku 2013 pomniejszono wynik jednego nadleśnictwa z uwagi na „ponadplanowy wynik finansowy oraz ze względu na najwyższy poziom posiadanych zasobów kapitałowych”.

Ponadto Dyrektor RDLP wyjaśnił, że „poszczególne składniki wyniku finansowego” – w tym także w postaci środków finansowych z FL – z mocy § 19 rozporządzenia w sprawie zasad gospodarki finansowej – stanowią „część składową funduszu własnego (kapitału własnego) danej jednostki organizacyjnej LP i nie podlegają zwrotowi do FL. Zasada ta dotyczy sytuacji, w której zostały wykonane zadania rzeczowe w działalności podstawowej”.

(dowód: akta kontroli str. 1386-1388, 1623-1624, 1627)

Według przepisu § 19 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia w sprawie zasad gospodarki finansowej wynik finansowy nadleśnictwa można pomniejszyć o wartość nie wykonanych zadań rzeczowych z zakresu działalności podstawowej. Wynik finansowy ma pozostać w dyspozycji nadleśnictwa, z przeznaczeniem na powiększenie funduszy własnych.

Zdaniem NIK zasada wynikająca z ww. przepisu wyklucza również dokonywanie przesunięć wielkości wyników na działalności leśnej, będących składnikiem wyniku finansowego nadleśnictw, między poszczególnymi nadleśnictwami, ponieważ każde z nich jest jednostką organizacyjną LP i działania takie mają wpływ na wielkość ich kapitału własnego.

Weryfikowanie (zmniejszanie) wyniku na działalności leśnej w drodze wewnętrznych korekt RDLP było niezgodne z treścią § 19 ust. 1 pkt 1 ww. rozporządzenia i zakłócało rzeczywisty obraz sytuacji finansowej jednostek.

Mechanizmy zagwarantowane ustawowo do ingerowania w sferę wyników na działalności gospodarczej jednostek LP, prowadzonej w zróżnicowanych warunkach gospodarki leśnej, są przewidziane w art. 58 ust. 1 ustawy o lasach (pokrywanie niedoborów z FL), w art. 57 ust. 4 ustawy (różnicowanie wielkości odpisu na FL w poszczególnych nadleśnictwach) oraz w § 12 ust. 2 rozporządzenia w sprawie zasad gospodarki finansowej (centralizowanie odpisów amortyzacyjnych i określanie ich przeznaczenia).

Ponadto kompetencje przewidziane ustawowo dla dyrektorów regionalnych dyrekcji LP zdaniem NIK powinny umożliwiać im bieżące dysponowanie środkami finansowymi wydzielonymi na wyrównywanie niedoborów (stosownie do art. 34 pkt 4 ustawy o lasach).

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia rozliczanie i wykorzystanie środków funduszu leśnego przez RDLP, mimo stwierdzonej nieprawidłowości.

4. Sytuacja majątkowo – finansowa RDLP.

4.1. System organizacji rachunkowości.

Opis stanu
faktycznego

W Biurze RDLP wykorzystywano zintegrowany System Informatyczny Lasów Państwowych (dalej: SILP), który obsługiwał wszystkie obszary zarządzania. System ten wykorzystywano na wszystkich poziomach zarządzania: leśnictw, nadleśnictw, zakładów LP, regionalnych dyrekcji LP i Dyrekcji Generalnej LP.

SILP składa się z wielu współpracujących ze sobą elementów zapewniających zarówno bieżące przetwarzanie danych transakcyjnych w poszczególnych jednostkach organizacyjnych LP, jak i wspomaganie procesów zarządczych i kontrolnych poprzez wyspecjalizowane systemy, z których najważniejsze to:

Ocena częściowa

- scentralizowany system *Las* zapewniający przetwarzanie danych transakcyjnych jednostek organizacyjnych wchodzących w skład PGL LP⁶²,
- aplikacja graficzna *SILPweb*, która integruje i udostępnia w środowisku graficznym dedykowane moduły uzupełniające funkcjonalność systemu *Las* o narzędzia do: administrowania środowiskiem SILP; raportowania zawartości baz danych poprzez predefiniowane raporty; do zarządzania procesami planowania, realizacji funkcji sprawozdawczych w zakresie sprawozdawczości branżowej oraz GUS; wspomagania zarządzania projektami finansowanymi z UE oraz edycji i przeglądania Leśnej Mapy Numerycznej,
- oprogramowanie *SAP Business Objects*, umożliwiające użytkownikom SILP tworzenie własnych analiz i zestawień,
- aplikacja *Leśnik*, zapewniająca podstawową obsługę leśnictwa w zakresie rejestracji dokumentów źródłowych, w szczególności dotyczących obrotu drewnem oraz *Stanowisko leśniczego*, narzędzie zapewniające leśniczemu dostęp do zasobów SILP,
- *portal Leśno-Drzewny* wspomagający proces sprzedaży drewna dla odbiorców instytucjonalnych w formie rokowań internetowych.

(dowód: akta kontroli str. 133-134)

Księgi rachunkowe Biura RDLP prowadzono w podsystemie *Finanse i Księgowość* SILP. W podsystemach SILP prowadzono również księgi pomocnicze dla:

- środków trwałych, w tym lasów i gruntów nabywanych w drodze zakupu lub zamiany, wartości niematerialnych i prawnych oraz dokonywanych dla nich odpisów amortyzacyjnych (umorzeniowych) w podsystemie *Infrastruktura*,
- środków trwałych w budowie i aktywów finansowych w podsystemie *Infrastruktura*,
- wartości lasów i gruntów w podsystemie *Las* (ewidencja pozabilansowa).
- rozrachunków z kontrahentami w podsystemie *Finanse i Księgowość* na kontach osobowych,
- rozrachunków z dotującymi w podsystemie *Finanse i Księgowość* na kontach osobowych,
- rejestrowania i rozliczania umów na dofinansowanie projektów z Unii Europejskiej i z innych źródeł zewnętrznych, dla których jest wymóg stosowania oznaczenia operacji kodem księgowym, w podsystemie *Planowanie* - module *Dotacje na projekty*,
- rozrachunków z pracownikami - imienne karty wynagrodzeń pracowników do obliczania płac, świadczeń z tytułu ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych, podatków w podsystemie *Kadry i Płace*,
- rezerw na świadczenia pracownicze w podsystemie *Kadry i Płace* - module *Rezerwy*,
- produktów, materiałów i towarów w magazynie w podsystemie *Gospodarka Towarowa*,
- sprzedaży w podsystemie *Gospodarka Towarowa i Finanse i Księgowość* oraz podatku należnego w formie rejestrów sprzedaży w podsystemie *Finanse i Księgowość*,
- zakupu i podatku naliczonego w podsystemie *Finanse i Księgowość* w formie rejestrów zakupu,
- kosztów wg typów działalności oraz w układzie kalkulacyjnym w podsystemie *Las* na miejscach powstawania kosztów.

Do tworzenia raportów z bazy danych SILP wspomagających proces zarządzania i analiz wykorzystywano aplikację *SILPweb* i pakiet *SAP Business Objects*.

(dowód: akta kontroli str. 134)

Wyżej wymienione aplikacje oferowały zestawy raportów w zakresie m.in.: planowania, gospodarki leśnej, gospodarki towarowej, kadr i płac, infrastruktury, finansów i księgowości, sprzedaży drewna, zamówień publicznych, dotacji na projekty, sprawozdawczości wewnętrznej i zewnętrznej.

Na podstawie danych wprowadzonych do podsystemów SILP automatycznym zapisem ujmowano w księgach następujące operacje: naliczenia amortyzacji i umorzenia, listy płac, rezerwy na świadczenia pracownicze, sprzedaż, wydanie materiałów i produktów na własne

⁶² Integracja wewnętrzna systemu ewidencji aplikacji 'Las' pozwala na jednokrotne wprowadzenie dokumentu, który staje się dostępny dla pozostałych modułów (podsystemów), a integracja zewnętrzna umożliwia agregowanie informacji na wszystkich poziomach.

potrzeby i deputaty, rozliczenie niedoborów i nadwyżek produktów i materiałów. Z podsystemów *Finanse i Księgowość* do innych podsystemów przenoszono automatycznie dane o wykorzystaniu i eksploatacji środków trwałych, nakładach na środki trwałe w budowie oraz o wykonaniu planu.

Zapisy operacji księgowych na kontach analitycznych (dokonywane w różnych podsystemach SILP) przenoszono automatycznie na konta syntetyczne księgi głównej, a dane wartościowe i ilościowe dotyczące poniesionych kosztów, nakładów na budowę środków trwałych - do systemu planów i podsystemu *Infrastruktura*.

(dowód: akta kontroli str. 135, 136)

RDLP miała bieżący dostęp w systemie informatycznym do ksiąg rachunkowych nadleśnictw i jednostek organizacyjnych o zasięgu regionalnym.

Zasady udostępniania baz danych SILP pracownikom zatrudnionym w PGL LP zostały uregulowane w zarządzeniu nr 85 Dyrektora Generalnego LP z 9.09.2003 r. w sprawie udostępniania baz danych SILP pracownikom zatrudnionym w PGL LP oraz Instrukcji obiegu dokumentów i ich kontroli wewnętrznej Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinku⁶³.

Według wyjaśnień złożonych przez Zastępcę Dyrektora ds. Ekonomicznych „wszyscy pracownicy komórek organizacyjnych sprawujących nadzór nad jednostkami organizacyjnymi RDLP w Szczecinku mają dostęp do baz danych, w tym ksiąg rachunkowych nadzorowanych nadleśnictw i zespołu składnic LP, w pełnym zakresie SILP, z wyłączeniem modułów i danych dotyczących kadr i płac oraz finansów i księgowości związanych z danymi osobowymi. Bazy te udostępniane są tylko do odczytu, bez możliwości edycji. Tym samym żaden z pracowników RDLP nie ma możliwości dokonania zmian w bazie danych jednostki nadzorowanej. Kontrola ksiąg rachunkowych i transakcji dokonywanych w nadleśnictwach prowadzona jest zgodnie z obowiązującym Regulaminem kontroli wewnętrznej RDLP w Szczecinku oraz zatwierdzonym przez Dyrektora RDLP rocznym planem kontroli funkcjonalnej. Dostęp do ksiąg rachunkowych wykorzystywany jest także w procesie bieżącego nadzoru - w trybie operacyjnym, na przykład przy wyjaśnianiu wątpliwości co do wielkości pozycji wykazanych w sprawozdawczości okresowej, przy weryfikacji zaleceń i rozwiązań ewidencji zdarzeń gospodarczych przyjętych w jednostkach organizacyjnych LP, co do sposobu ujęcia w księgach zdarzeń gospodarczych, weryfikacji poziomu wykonania zadań gospodarczych itp. Ponadto dostęp do ksiąg rachunkowych w systemie informatycznym wykorzystywano m.in. przy weryfikacji sprawozdań finansowych, przed sporządzeniem sprawozdania finansowego regionalnej dyrekcji”.

(dowód: akta kontroli str. 136, 137)

RDLP skontrolowała prawidłowość sprawozdań finansowych nadzorowanych jednostek za 2011 r., 2012 r. i 2013 r.

Główny Księgowy RDLP Maria Klasa wyjaśniła, że „wszystkie stwierdzone niezgodności zgłaszano telefonicznie lub e'mailem głównemu księgowemu nadzorowanej jednostki, który po przeanalizowaniu zgłoszonych uwag i ich akceptacji, w uzgodnieniu z biegłym rewidentem badającym księgi i sprawozdania finansowe za dany rok, dokonywał stosownych korekt. Do sprawozdania łącznego regionalnej dyrekcji przyjmowane są tylko sprawozdania pozytywnie zweryfikowane, a podlegające badaniu – po uzyskaniu pozytywnej opinii Biegłego Rewidenta”.

(dowód: akta kontroli str. 446, 447)

Według wyjaśnień Zastępcy Dyrektora ds. Ekonomicznych RDLP nie dokonywała korekt zapisów w księgach rachunkowych, które wynikałyby z kontroli pracowników DGLP.

(dowód: akta kontroli str. 137)

Jednostki nadzorowane przez RDLP sporządzały sprawozdania finansowe za rok: 2011, 2012 i 2013, zgodnie z zasadami i według wzorów określonych przez Dyrektora Generalnego LP na każdy rok w zarządzeniach w sprawie zasad prezentacji danych w sprawozdaniu

⁶³ Wprowadzonej zarządzeniem nr 18 Dyrektora RDLP z 29.03.2013, zm. zarządzeniem nr 47 z 31.12.2013 r.

finansowym⁶⁴. Opracowane dla potrzeb PGL LP formularze sprawozdania finansowego dostosowano do wymogów określonych w załączniku 1 do ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁶⁵, a dane w nich prezentowane wynikały z ksiąg rachunkowych jednostek organizacyjnych LP, dostosowanych do obowiązującego w danym roku Planu Kont PGL LP. Wszystkie jednostki organizacyjne nadzorowane przez RDLP sporządzały odrębne sprawozdania finansowe za dany rok obrachunkowy, które składały się na łączne sprawozdanie finansowe całej RDLP tj. bilans, rachunek zysków i strat, zestawienie zmian w kapitale (funduszu) własnym i rachunek przepływów pieniężnych oraz informację dodatkową. Zbiorcze sprawozdania w części dotyczącej: bilansu RDLP i rachunku zysków i strat generowane były z systemu *SILPweb* automatycznie, na podstawie sprawozdań jednostkowych poszczególnych nadleśnictw, Biura RDLP i ZSLP. Pozostałe elementy sprawozdania finansowego, tj. rachunek przepływów pieniężnych PGL LP i zestawienia zmian w kapitale (funduszu) własnym PGL LP, RDLP sporządziła w oparciu o przesłane w formie elektronicznej sprawozdania jednostkowe, po sprawdzeniu ich zgodności z formą papierową. Jednostki nadzorowane przekazały RDLP również *wprowadzenie do sprawozdania finansowego PGL LP i Informację dodatkową*.

(dowód: akta kontroli str. 141-169, 707-1099)

Przekazane dane, po ich weryfikacji, zostały zagregowane. Wszystkie pozycje wymagające eliminacji⁶⁶ zostały w sprawozdaniu łącznym RDLP skorygowane o rozrachunki i obroty pomiędzy jednostkami podległymi RDLP.

(dowód: akta kontroli str. 133-140, 170-178, 184, 707-1099)

RDLP w 2011 r. nadzorowała działanie 30 nadleśnictw i 2 zespołów składnic (w Białogardzie i Miastku), a w 2012 r. i 2013 r. – 30 nadleśnictw i ZSLP w Białogardzie. Sprawozdanie łączne za 2011 r. sporządzono dla 33 jednostek (w tym Biura RDLP). Badaniem biegłego rewidenta objęto sprawozdania 22 jednostek, ponieważ sprawozdania 10 jednostek (8 nadleśnictw i 2 zespołów składnic) zgodnie z art. 64 ust. 1 ustawy o rachunkowości nie podlegały badaniu. Sprawozdanie łączne za 2012 r. sporządzono dla 32 jednostek, w tym badaniem obowiązkowym objęto 23 jednostki (22 nadleśnictwa i Biuro RDLP), a badaniem nieobowiązkowym – ZSLP w Białogardzie. Sprawozdanie łączne za 2013 r. sporządzono dla 32 jednostek, w tym 28 jednostek objęto badaniem (26 nadleśnictw, w tym 4 niepodlegające obowiązkowi, Biuro RDLP i ZSLP).

Łączna suma bilansowa pochodząca ze sprawozdań finansowych objętych badaniem wyniosła za 2011 r. - 77,3%, za 2012 r. - 80,7% i za 2013 r. – 89,9% sumy bilansowej wynikającej ze zbiorczego sprawozdania finansowego RDLP.

(dowód: akta kontroli str. 712-713, 781, 851, 852)

Przed sporządzeniem sprawozdania finansowego wszystkie jednostki nadzorowane przez RDLP dokonały potwierdzenia obrotów i sald wszystkich rozrachunków wewnątrzbranżowych na druku WB-10, natomiast RDLP dokonała potwierdzenia tych rozrachunków z DGLP na drukach WB-10 i WB-11. RDLP dokonała potwierdzeń sald należności wynikających z transakcji z innymi jednostkami LP.

(dowód: akta kontroli str. 132, 170-178, 184)

Zgodnie z przyjętymi zasadami prezentacji danych w sprawozdaniu finansowym określonymi w zarządzeniach Dyrektora Generalnego LP na rok 2011, 2012 i 2013, RDLP w sprawozdaniach finansowych za te lata dokonała eliminacji: należności i zobowiązań stanowiących rozrachunki wewnątrzbranżowe, kosztów narzutu na utrzymanie jednostek nadrzęd-

⁶⁴ Za 2011 r. - zarządzenie nr 74 Dyrektora Generalnego LP z dnia 27 grudnia 2011 r. w sprawie zasad prezentacji danych w sprawozdaniu finansowym PGL LP za 2011 rok przez jednostki organizacyjne LP, za 2012 r. - zarządzenie nr 96 Dyrektora Generalnego LP z dnia 20 grudnia 2012 r. w sprawie zasad prezentacji danych w sprawozdaniu finansowym PGL LP za 2012 rok przez jednostki organizacyjne LP, za 2013 r. - zarządzenie nr 80 Dyrektora Generalnego LP z dnia 6 grudnia 2013 r. w sprawie zasad prezentacji danych w sprawozdaniu finansowym PGL LP za 2013 rok przez jednostki organizacyjne LP.

⁶⁵ Dz. U. z 2013 r., poz. 330 ze zm.

⁶⁶ Określone w kolejnych zarządzeniach Dyrektora Generalnego LP w sprawie zasad prezentacji danych w sprawozdaniu finansowym PGL LP za dany rok obrachunkowy przez jednostki organizacyjne LP.

nych ustalonych w planie finansowo-gospodarczym, z uwzględnieniem oszczędności oraz obrotów wynikających z: amortyzacji scentralizowanej, wartości brutto i umorzenia środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych nieodpłatnie przekazanych/otrzymanych do/z jednostek podległych RDLP, nieodpłatnie przekazanych/otrzymanych do/z jednostek organizacyjnych nadzorowanych przez RDLP składników majątku obrotowego, zgodnie z obrotami i saldami kont analitycznych w księgach rachunkowych roku 2011, 2012 i 2013 oraz formularzami informacji dodatkowej sprawozdań finansowych nadzorowanych jednostek. (dowód: akta kontroli str. 170-178)

W łącznych sprawozdaniach finansowych RDLP za lata 2011-2013 nie dokonywano wyłączeń transakcji z tytułu dostaw, robót i usług pomiędzy jednostkami organizacyjnymi LP. Transakcje te, zgodne z obowiązującą polityką rachunkowości wprowadzoną przez DGLP, ujmowano w księgach rachunkowych tak, jak transakcje z pozostałymi podmiotami, tj. sprzedaż (dostawy) towarów i usług księgowana była na odpowiednim koncie osobowym odbiorcy oraz właściwym koncie rzeczowym przychodów ze sprzedaży, natomiast zakup materiałów, towarów, robót i usług ujmowany był na odpowiednim koncie osobowym dostawcy oraz właściwym koncie rzeczowym, odpowiednio: kosztów, nakładów na budowę środków trwałych, zakładowego funduszu świadczeń socjalnych (poprzez konta rozliczenia zakupu).

(dowód: akta kontroli str. 50)

Sprawozdania finansowe za 2011 r., 2012 r. i 2013 r. przekazane zostały do DGLP w terminach i w formie ustalonej w pismach Dyrektora Generalnego LP w sprawie sprawozdań finansowych PGL LP⁶⁷.

(dowód: akta kontroli str. 146, 156, 165, 179-183)

4.2. Wybrane transakcje/zdarzenia gospodarcze oraz prawidłowość ujęcia ich w księgach rachunkowych.

1-2. Amortyzacja środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych naliczona w Biurze RDLP na 2011 r., 2012 r. i 2013 r., odpowiednio w kwocie 335.984 zł, 662.307 zł i 539.559 zł nie obciążała kosztów innych jednostek organizacyjnych LP. Pełną kwotę naliczonej amortyzacji ujęto w kosztach Biura RDLP (konto 450-Amortyzacja).

(dowód: akta kontroli str. 59-64, 47, 341, 343, 349, 451, 357, 359, 449-451)

RDLP celem sfinansowania nakładów na budowę środków trwałych w podległych nadleśnictwach ujęła w planie finansowo-gospodarczym na rok 2012 i 2013 r. kwoty amortyzacji zcentralizowanej⁶⁸, odpowiednio w wysokości 868,8 tys. zł⁶⁹ i 9.652 tys. zł⁷⁰.

Zastępca Dyrektora RDLP ds. Ekonomicznych wyjaśniła, że „Dyrektor RDLP, po ocenie przygotowanych w nadzorowanych nadleśnictwach planów nakładów na wytworzenie aktywów trwałych do realizacji w 2012 r., podjął decyzję o scentralizowaniu części amortyzacji z jednostek wykazujących nadwyżkę kapitału własnego. Do wyliczenia tej nadwyżki przyjęto wskaźnik pokrycia aktywów trwałych kapitałem stałym w wysokości 110%”.

(dowód: akta kontroli str. 48, 65-67, 242-328, 340, 348, 356)

W 2012 r. środki na amortyzację zcentralizowaną przekazały 2 nadleśnictwa (Czarne Czulchowskie - 601,1 tys. zł i Świdwin - 267,7 tys. zł) i 2 nadleśnictwa otrzymały środki z amor-

⁶⁷ Za rok 2011: 26.03.2012 r. (termin do 27.03.2012 r. zgodnie z pismem Dyrektora Generalnego LP z dnia 24.01.2012 r.), za rok 2012 : 20.03.2013 r. (termin do 29.03.2013 r. zgodnie z pismem Dyrektora Generalnego LP z dnia 16.01.2013 r.) i za rok 2013: 25.03.2014 r. (termin do 28.03.2014 r. zgodnie z pismem Dyrektora Generalnego LP z dnia 21 stycznia 2014 r.).

⁶⁸ Na podstawie § 4 ust. 3 zarządzenia Dyrektora Generalnego LP nr 38 z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie Planu Finansowo-Gospodarczego PGL LP na 2012 rok i zarządzenia nr 42 z dnia 25 kwietnia 2013 roku w sprawie Planu Finansowo – Gospodarczego PGL LP na 2013 rok.

⁶⁹ Zgodnie z zarządzeniem nr 20 (1-31) Dyrektora RDLP w Szczecinku z dnia 26 kwietnia 2012 r.

⁷⁰ Zgodnie z zarządzeniem nr 23/1-31 Dyrektora RDLP z dnia 14 maja 2013 r., scentralizowano amortyzację w wysokości 90% kwoty amortyzacji ujętej w planie nadleśnictw, w których wystąpiła nadwyżka środków na finansowanie nakładów na wytworzenie aktywów trwałych.

tyzacji scentralizowanej (Leśny Dwór – 536,3 tys. zł i Polanów - 332,5 tys. zł). Rozliczenia środków z tymi nadleśnictwami odbywały się w okresach kwartalnych.

(dowód: akta kontroli str. 69, 71, 75)

W 2013 r. 17 nadleśnictw przekazało środki na amortyzację scentralizowaną w łącznej kwocie 9.652 tys. zł, a 11 nadleśnictw otrzymało środki z amortyzacji scentralizowanej. Rozliczenia środków z tymi nadleśnictwami odbywały się w okresach miesięcznych.

(dowód: akta kontroli str. 76-96)

Operacje dotyczące rozliczenia amortyzacji scentralizowanej zostały prawidłowo ujęte w księgach 2012 r. i 2013 r.

(dowód: akta kontroli str. 54, 65-75, 348, 256)

W 2011 r. RDLP nie centralizowała amortyzacji.

(dowód: akta kontroli str. 65, 340)

3. Podział zysku wypracowanego przez wszystkie jednostki RDLP za rok 2011, 2012 i 2013 dokonany został na podstawie decyzji Dyrektora Generalnego LP w sprawie zatwierdzenia podziału zysku netto w jednostkach organizacyjnych Lasów Państwowych za rok 2011⁷¹, 2012⁷² i 2013⁷³ i decyzji Dyrektora RDLP. Zysk netto za 2011 r.⁷⁴ w kwocie 80.950,2 tys. zł przeznaczono na: zwiększenie kapitału zasobów LP – 76.862,2 zł, zasilenie ZFŚS – 658 tys. zł i cele społecznie użyteczne – 3.430 tys. zł (kwota 54,8 tys. zł z kapitału zasobów LP przeznaczona została na pokrycie straty netto z lat poprzednich). Zysk netto za 2012 r.⁷⁵ w kwocie 9.792,3 tys. zł przeznaczono na: zwiększenie kapitału zasobów LP – 8.002,3 tys. zł i cele społecznie użyteczne – 1.790 tys. zł (zysk netto z lat poprzednich w kwocie 841,5 tys. zł został przeznaczony na zwiększenie kapitału zasobów LP)⁷⁶. Zysk netto za 2013 r.⁷⁷ w kwocie 26.500,5 tys. zł przeznaczono na zwiększenie kapitału zasobów LP – 24.602,5 tys. zł i cele społecznie użyteczne – 1.898 tys. zł, a zysk netto z lat poprzednich w kwocie 600,4 tys. zł został przeznaczony na zwiększenie kapitału zasobów LP.

Wynik finansowy Biura RDLP w kwocie 15,5 tys. zł za 2011 r., 33,3 tys. zł za 2012 r. i 36,9 tys. zł za 2013 r. odniesiony został na kapitał zasobów LP.

Podziału zysku za rok 2011, 2012 i 2013 dokonano zgodnie z § 19 rozporządzenia w sprawie gospodarki finansowej.

(dowód: akta kontroli str. 97-114)

4. W latach 2011-2013 Biuro RDLP przeprowadziło z innymi jednostkami PGL LP transakcje sprzedaży na kwotę 160,4 tys. zł. Transakcje te dotyczyły: wynajmu pomieszczeń biurowych na magazyn sortów mundurowych i BHP na rzecz ZSLP, garaży na rzecz Nadleśnictw: Szczecinek i Czarnobór oraz pomieszczeń biurowych i laboratoryjnych na rzecz Zespołu Ochrony Lasu w Szczecinku (dalej: ZOL), a także organizacji szkoleń na rzecz nadzorowanych jednostek⁷⁸. Ponadto w kontrolowanym okresie Biuro RDLP dokonało transakcji zakupu materiałów i usług od innych jednostek LP⁷⁹: w 2011 r. o wartości 99 tys. zł, w 2012 r. - 195,1 tys. zł i w 2013 r. - 246,8 tys. zł.

Na podstawie badania 3 rodzajów transakcji prowadzonych w Biurze RDLP w zakresie: organizacji w 2011 r. szkolenia dla pracowników nadzorowanych nadleśnictw, wynajmu pomieszczeń biurowych na rzecz ZSLP w Białogardzie w 2013 r. i zakupu drewna od nad-

⁷¹ Decyzja nr 53 Dyrektora Generalnego LP z dnia 27 czerwca 2012 r.

⁷² Decyzja nr 70 Dyrektora Generalnego LP z dnia 27 czerwca 2013 r.

⁷³ Decyzja nr 21 Dyrektora Generalnego LP z dnia 18 czerwca 2014 r.

⁷⁴ Zgodnie z decyzją nr 16 Dyrektora RDLP w Szczecinku z dnia 30 czerwca 2012 r. w sprawie zatwierdzenia rozliczenia i podziału wyniku finansowego za rok 2011 w jednostkach nadzorowanych przez RDLP.

⁷⁵ Zgodnie z decyzją nr 44 Dyrektora RDLP z dnia 28 czerwca 2013 r. w sprawie zatwierdzenia rozliczenia i podziału wyniku finansowego za rok 2012 w jednostkach nadzorowanych przez RDLP.

⁷⁶ Na podstawie decyzji nr 48 Dyrektora RDLP z dnia 3 lipca 2013 r. w sprawie sprostowania błędu w decyzji oraz załączniku do decyzji nr 44 Dyrektora RDLP z dnia 28 czerwca 2013 r. w sprawie zatwierdzenia rozliczenia i podziału wyniku finansowego za rok 2012 w jednostkach nadzorowanych przez RDLP.

⁷⁷ Zgodnie z decyzją nr 41 Dyrektora RDLP z dnia 25 czerwca 2014 r. w sprawie zatwierdzenia rozliczenia i podziału wyniku finansowego za rok 2013 w jednostkach nadzorowanych przez RDLP.

⁷⁸ W 2011 r. o wartości 30 tys. zł, w 2012 r. - 35,6 tys. zł i w 2013 r. - 94,8 tys. zł (koszty szkoleń - 58,9 tys. zł).

⁷⁹ Zakup sortów mundurowych i BHP od ZSLP Miastko w 2011 r. i od ZSLP Białogard w 2012 r. i 2013 r., zakup drewna od nadzorowanych nadleśnictw dla potrzeb realizacji prawa pracowniczego do deputatów, organizacji narad i szkoleń, najmu pomieszczeń biurowych i laboratoryjnych od Nadleśnictwa Szczecinek na rzecz ZOL.

zorowanych jednostek dla potrzeb realizacji prawa pracowników do deputatu opałowego w 2013 r. ustalono, że prowadzona w tym zakresie sprzedaż wyrobów i usług między jednostkami organizacyjnymi LP, realizowana była po koszcie wykonania, zgodnie z § 15 rozporządzenia w sprawie gospodarki finansowej.

(dowód: akta kontroli str. 188, 444, 471-566)

RDLP w kontrolowanym okresie dokonała sprzedaży 124 środków trwałych osiągając przychód w łącznej kwocie 28,14 tys. zł, w tym w 2011 r. – 9,57 tys. zł (20 środków trwałych), w 2012 r. – 3,22 tys. zł (41 środków trwałych) i w 2013 r. – 15,35 tys. zł (63 środki trwałe). Sprzedano trzy lokale mieszkalne wraz z przynależnym im udziałem w gruncie, jeden w 2011 r. i dwa w 2013 r. oraz m.in. takie elementy wyposażenia biura, jak: sprzęt komputerowy, aparaty telefoniczne i meble. Lokale mieszkalne zostały sprzedane ich najemcom, na podstawie art. 40a ustawy o lasach, natomiast pozostałe środki trwałe w drodze przetargu publicznego (zgodnie z § 13 ust. 1 rozporządzenia w sprawie w sprawie gospodarki finansowej). Jedna transakcja w kontrolowanym okresie - sprzedaż w 2013 r. lokalu mieszkalnego w Szczecinku, przy ulicy Gdańskiej 6A/6 z udziałem w gruncie i płocie – została dokonana z bonifikatą w wysokości 7,58 tys. zł (przychód 6,85 tys. zł, koszty – 14,43 tys. zł). Na poniesione koszty złożyły się: operat szacunkowy oraz wypis i wyrys z ewidencji gruntów (0,26 tys. zł), wartość nieumorzona lokalu (13,40 tys. zł), udział w wartości gruntu (0,31 tys. zł) i udział w nieumorzona wartości ogrodzenia (0,46 tys. zł). Ze sprzedaży wszystkich pozostałych składników majątku trwałego RDLP uzyskała zysk.

(dowód: akta kontroli str. 189, 452-467)

Biuro RDLP nie prowadziło w latach 2011-2013 ewidencji magazynowej. Nabywane na potrzeby biura materiały, na podstawie art. 17 ust. 2 pkt 4 ustawy o rachunkowości oraz zgodnie z polityką rachunkowości PGL LP, odnoszone były w koszty w momencie ich zakupu. Na koniec roku obrotowego nieużyte materiały podlegały inwentaryzacji, celem ustalania ich stanu i dokonania wyceny. Bilans otwarcia na koncie 310 na 1.01.2011 r. wyniósł 28,90 tys. zł, na 1.01.2012 r. – 19,05 tys. zł, a na 1.01.2013 r. – 23,95 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 185-188, 468-470)

Odpisy aktualizujące wartość należności i roszczeń w całej RDLP stanowiły na koniec: 2011 r. - 9.435,71 tys. zł, 2012 r. – 6.037,93 tys. zł i 2013 r. – 4.636,91 tys. zł. Analiza działań podejmowanych w kontrolowanym okresie przez 28 jednostek organizacyjnych wobec 64 należności przeterminowanych na kwotę 7.678,2 tys. zł wykazała, że na skutek podjętych czynności windykacyjnych zaległości na 31.12.2013 r. zmniejszyły się do 3.031,1 tys. zł, z czego 2.829,8 tys. zł (76% należności przeterminowanych) dotyczyły 2 dłużników, którzy w wyniku przeprowadzonych postępowań upadłościowych zostali wykreśleni z KRS.

(dowód: akta kontroli str. 633-643, 761, 839, 893)

Odpisy aktualizujące wartość należności i roszczeń w Biurze RDLP wyniosły: 690,7 tys. zł na 31.12.2011 r., 696,8 tys. zł na 31.12.2012 r. i 703,6 tys. zł na 31.12.2013 r. W kwotach tych ujęto należności w wysokości 640,5 tys. zł z tytułu weksli płatniczych z lat 1997-1998 od spółki postawionej w 2002 r. w stan upadłości (a w 2006 r. wykreślonej z KRS) oraz należności z tytułu czynszu za wynajem mieszkań. Analiza 10 tytułów należności przeterminowanych o łącznej wartości 65,3 tys. zł wykazała, że RDLP prowadziła windykację tych należności. W latach 2011-2013 Biuro RDLP nie dokonywało spisania z ksiąg należności nieściągalnych.

(dowód: akta kontroli str. 356, 357, 340, 341, 348, 642, 651-681)

Zastępca Dyrektora ds. Gospodarki Leśnej Sylwester Major wyjaśnił m.in., że „RDLP pismem z dnia 16.07.2013 r., poinformowała Dyrektora Generalnego LP o zamiarze spisania z ksiąg rachunkowych w jednostkach nadzorowanych przez RDLP w Szczecinku należności przedawnionych (w dacie przedawnienia, nie później niż na dzień bilansowy). Należności te pochodzą z lat 1995-2001 i dotyczą byłych dłużników, którzy w wyniku przeprowadzonych postępowań upadłościowych zostali wykreśleni z KRS, lub postępowanie wobec nich zostało umorzone. Kwoty tych należności zostały w pełni objęte odpisem aktualizacyjnym. Zgodnie z uzyskanymi opiniami prawnymi wobec braku dłużników, pozostające należności

przedawniają się po upływie 10 lat od momentu uzyskania prawnych tytułów egzekucyjnych. Podejmowane wszelkie możliwe działania windykacyjne i posiadane formy zabezpieczeń majątkowych i prawnych pozwoliły na odzyskanie znacznej części należności. Pozostałe kwoty, ze względu na zakończone postępowania upadłościowe i brak „dłużników” pozostają w księgach bez jakichkolwiek szans na ich odzyskanie. (...) Analiza realizacji obowiązku odpisania należności przedawnionych od Spółka z o.o. w Sławnie, których przedawnienie przypadało na rok 2014 wykazała, że należności te zostały odpisane z ksiąg w pierwszym kwartale bieżącego roku. Potwierdza to raport „Analiza należności dla klienta”, wykazujący brak w jednostkach organizacyjnych RDLP w Szczecinku należności spółki z o.o. w Sławnie. Natomiast przedawnienie należności spółki Płyty Karlino przypada na rok 2016, w związku z tym pozostają one w księgach rachunkowych”.

(dowód: akta kontroli str. 642, 1604, 1660)

Biuro RDLP naliczyło karę umowną w 2011 r. w kwocie 0,2 tys. zł jednemu dostawcy za nieterminowe wykonanie umowy na dostawę sprzętu komputerowego. Należność została uiszczona 4.11.2011 r. W latach 2012-2013 Biuro nie naliczało kar umownych.

(dowód: akta kontroli str. 645-650)

W 2012 r. w Biurze RDLP wystąpiły zobowiązania przeterminowane na kwotę 27,97 tys. zł wobec 4 kontrahentów z powodu wpływu faktur po terminie wskazanym do zapłaty (2 faktury za: szkolenie i zakup tabliczki z grawerem) i opóźnienia przekazania faktur do zapłaty (2 faktury za: przygotowanie i druk biuletynu „Lasy” i usługę utylizacji). W 2013 r. zobowiązania przeterminowane wyniosły 11,92 tys. zł wobec 4 kontrahentów z powodu wpływu faktur po terminie wskazanym do zapłaty (2 faktury za zakup książek i usługę gastronomiczną) i opóźnienia przekazania do zapłaty 2 faktur za obsługę prawną oraz przygotowanie i druk biuletynu „Lasy”. Odsetek za nieterminową zapłatę nie naliczono.

(dowód: akta kontroli str. 682-693)

Biuro RDLP posiadało udziały w dwóch spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością: „SWEPOL” z siedzibą w Słupsku o wartości 15 tys. zł i „POLWOOD” z siedzibą w Kawczu o wartości 318,9 tys. zł⁸⁰. Wartość tych udziałów w łącznej kwocie 333,94 tys. zł objęta została odpisem aktualizującym: dnia 30.12.1996 r. w kwocie 15 tys. zł na rzecz spółki „SWEPOL” oraz 31.12.1998 r. w kwocie 207 tys. zł i 30.08.1999 r. w kwocie 111,9 tys. zł na rzecz spółki „POLWOOD”. Uzasadnieniem dokonania odpisów aktualizujących było w przypadku spółki „SWEPOL”⁸¹ postawienie jej w stan likwidacji z dniem 12.05.1992 r.⁸², a w przypadku spółki „POLWOOD” - ogłoszenie upadłości w dniu 25.06.1998 r. Postępowanie upadłościowe na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Słupsku z dnia 25.06.2002 r. zostało umorzone.

(dowód: akta kontroli str. 52, 338, 346, 354)

Zastępca Dyrektora ds. Ekonomicznych, wyjaśniła m.in., że „z uwagi na fakt, że obydwa podmioty zaprzestały swojej działalności gospodarczej, nie możliwe było podjęcie w latach 2011-2013 czynności w celu odzyskania części lub całości kwot zainwestowanych w spółkach. W 2009 r. RDLP podjęła próbę uporządkowania ewidencji spółki „SWEPOL”, ale z przyczyn formalno-prawnych nie było możliwości podjęcia decyzji co do przedmiotowych udziałów”.

(dowód: akta kontroli str. 52)

Ewidencję ilościową i wartościową lasów LP prowadzono pozabilansowo w systemie Las oraz w księgach rachunkowych - lasów i gruntów nabytych w drodze zakupu lub zamiany. Zgodnie z łącznymi sprawozdaniami finansowymi RDLP w ewidencji bilansowej ujęto grunty i lasy o wartości 3.352,4 tys. zł wg stanu na 31.12.2011 r., 3.567,2 tys. zł wg stanu na 31.12.2012 r. i 6.290,9 tys. zł wg stanu na koniec 2013 r., a w ewidencji pozabilansowej

⁸⁰ Zgodnie z zestawieniem obrotów i sald kont 030* i 032* oraz 7512 za odpowiednie lata.

⁸¹ Poprzednia nazwa „KOLEXPERT” sp. z o.o.

⁸² Akt notarialny Rep. A 2128/1992 - likwidacji nie zakończono.

wartość lasów o wartości 21.501,5 tys. zł wg stanu na koniec 2012 r. i 19.788,6 tys. zł wg stanu na koniec 2013 r.⁸³ (dowód: akta kontroli str. 16, 30, 570)

W ewidencji bilansowej Biura RDLP wg stanu na 31.12.2013 r. ujęto kwotę 57,8 tys. zł stanowiącą część wartości gruntów oddanych RDLP w trwały zarząd. Ich wartość całkowita na dzień 31.12.2002 r. wynosiła 652,7 tys. zł⁸⁴. Według wytycznych zawartych w „Części opisowej do bilansu przekształcenia na dzień 1.01.2002 r.”, stanowiącej element polityki rachunkowości i zasad prezentacji w LP sprawozdań finansowych za 2002 r., grunty te ujęte zostały w ewidencji księgowej (konto 0101) w kwocie 97,9 tys. zł, stanowiącej 15% ich całkowitej wartości⁸⁵. W 2011 r. nastąpiła zmiana formy władania tymi gruntami przez RDLP z trwałego zarządu na zarząd, ponieważ Starosta Szczecinecki uznając przedmiotowe grunty za leśne w rozumieniu art. 3 ustawy o lasach, wygasił prawo trwałego zarządu do nieruchomości, położonych w Szczecinku na 3 działkach⁸⁶ decyzją z 24.02.2011 r., a w stosunku do 15 działek⁸⁷ odstąpił z dniem 1.01.2011 r. od naliczania opłat rocznych z tytułu trwałego zarządu (decyzją z 24.02.2011 r.).

Wartość bilansowa przedmiotowych nieruchomości wykazywana w księgach Biura RDLP według stanu na 1.01.2011 r. wyniosła 58,7 tys. zł, na 31.12.2011 r. 58,3 tys. zł, a na 31.12.2013 r. 57,8 tys. zł. Różnice w wartościach wynikały jedynie ze zmiany ich stanu.

Zgodnie z polityką rachunkowości, wprowadzoną zarządzeniem nr 4 DGLP z dnia 23.01.2009 r. oraz zarządzeniem nr 26 DGLP z dnia 20 maja 2010 r. w sprawie ustalenia wartości lasów i gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa pozostających w zarządzie PGL LP, w ewidencji bilansowej ujmuje się wyłącznie grunty nabyte i z zamiany⁸⁸.

W związku z tym, że podstawą wygaszenia trwałego zarządu na przedmiotowych nieruchomościach (zgodnie z uzasadnieniem do ww. decyzji Starosty Szczecineckiego) było uznanie ich za grunty leśne na podstawie art. 3 ustawy o lasach, ich ujęcie w księgach winno ulec zmianie - z bilansowego na pozabilansowe,

(dowód: akta kontroli str. 354, 338, 346, 567-632)

Dyrektor RDLP wyjaśnił m.in., że z uwagi na to, że „Ministerstwo Finansów w powołanych wyżej komunikatach nie odniosło się co do zasad wprowadzenia do ksiąg rachunkowych gruntów będących w posiadaniu na podstawie ustanowienia trwałego zarządu, wobec czego w odniesieniu do nich należało zastosować postępowanie analogiczne jak do gruntów będących w posiadaniu na podstawie ustanowienia prawa wieczystego użytkowania gruntu, bowiem charakter tych bytów są do siebie bardzo zbliżone. (...) Dla ustalenia godziwej wartości gruntów w trwałym zarządzie (jak i użytkowanych wieczysto), zgodnie z unormowaniami zawartymi w Części opisowej do bilansu przekształcenia na dzień 1.01.2002 r. przyjęto od 15% do 25% wartości gruntu wykazanej w ostatniej decyzji ustalającej opłatę roczną”.

(dowód: akta kontroli str. 614-623)

RDLP dokonała wyksięgowania w toku kontroli NIK wartości wszystkich gruntów pozostających w jej zarządzie na łączną kwotę 57.768,90 zł⁸⁹ i ujęła je w ewidencji pozabilansowej po

⁸³ Na podstawie zestawienia UZ-9 do sprawozdania finansowego łącznego za 2013 r.

⁸⁴ Wartość ta wynikała z decyzji Starosty Szczecineckiego dotyczących aktualizacji wysokości opłaty rocznej z tytułu trwałego zarządu dla następujących nieruchomości zlokalizowanych na terenie Szczecinka: ul. Mickiewicza 2 (dz. 78/2, dz. 78/2, dz. 77/4, dz. 77/7), Osiedle Łódzka (dz. 14/11, dz. 14/28, dz. 14/29, dz. 14/44, dz. 14/45, dz. 14/46), ul. Gdańska 6,6a (dz. 392), ul. Koszalińska 76C,D (dz. 23/3), ul. Koszalińska 24B, ul. Wiśniowa 3A,3B (dz. 305/3, 307/1, 309/4, 311, dz.311), ul. Wiśniowa (dz. 306), ul. Polna 9,11,13 (dz. 198/1,dz. 198/2), ul. Polna 22 (dz. 208/1, dz. 208/1), ul. Wyszyńskiego 14A,B (dz. 459/9, dz. 459/50).

⁸⁵ „Część opisowa do bilansu przekształcenia na dzień 1.01.2002 r.” stanowiła uregulowanie wewnętrzne LP opracowane przez Głównego Księgowego LP, w związku z ustawą z dnia 9 listopada 2000 r. o zmianie ustawy o rachunkowości (Dz.U. Nr 113, poz. 1186 ze zm.) oraz komunikatem nr 17/DR/2001 Ministra Finansów z dnia 5.10.2001 r. w sprawie sposobu wykazywania niektórych danych w sprawozdaniach finansowych za rok 2002.

⁸⁶ Nr: 311, 459/9, 459/50.

⁸⁷ Nr: 23/3, 363/16, 198/1, 198/2, 208/1, 77/4, 77/7, 78/2, 141/11, 141/28, 141/44, 141/45, 141/47, 141/29 i 392.

⁸⁸ Wynika to z opisu do kta 010 i 011.

⁸⁹ Stan konta 0101-Grunty na 31.01.2014 r. - 57.839,74 zł. W 2014 r. nastąpiła sprzedaż udziału w gruncie pod garażem (LT 13) na kwotę 70,84 zł, co stanowi różnicę 57.768,90 zł. Na podstawie dowodu księgowego PK nr 3/09/14 z dnia 30.09.2014 r. z konta 0101 wyksięgowano kwotę 57.768,90 zł.

przeliczeniu ich wartości, zgodnie zasadami określonymi w pkt. I.8. załącznika do zarządzenia nr 26 DGLP z 2010 r. (dowód: akta kontroli str. 608-616, 1599-1604)

4.3. Sytuacja majątkowo – finansowa RDLP.

Sytuację finansową całej RDLP należy ocenić jako dobrą. W latach 2011-2013 suma bilansowa systematycznie rosła od 550.043,5 tys. zł w 2011 r. do 599.788,8 tys. zł w 2013 r.

Najistotniejszą pozycją aktywów były w kontrolowanym okresie środki trwałe, przede wszystkim budynki, budowle i obiekty inżynierii lądowej i wodnej. W latach 2011-2013 wartość tej grupy środków trwałych wzrosła o 107.671,2 tys. zł, wzrósł także ich udział w sumie bilansowej, głównie w wyniku budowy nowych dróg, budowy, rozbudowy i modernizacji budynków (biurowych i leśniczówek) oraz urządzeń zwiększających możliwości retencyjne w ekosystemach leśnych, tj. z 232.685 tys. zł (42,3 % aktywów) w 2011 r. do 340.356,3 tys. zł (56,7% aktywów) w 2013 r. Źródłem finansowania nakładów na środki trwałe były przede wszystkim środki własne. Z zewnętrznych środków sfinansowano m.in.: urządzenia retencyjne przeciwdziałające powodzi i suszy, ochrony przeciwpożarowej, ścieżki przyrodnicze i zagospodarowanie parku przy kwaterze myśliwskiej Wiatrołom. Łączne nakłady na środki trwałe poniesione ze środków zewnętrznych wyniosły w 2011 r. 1.387,9 tys. zł, w 2012 r. 2.794,7 tys. zł i w 2013 r. 1.972,1 tys. zł⁹⁰.

(dowód: akta kontroli str. 30, 31, 694-698)

Drugim istotnym składnikiem aktywów były inwestycje krótkoterminowe, stanowiące w latach 2011-2013 odpowiednio: 39,7%, 31,2% i 25,9% sumy bilansowej. Ich spadek w 2012 r. wynikał głównie z nakładów na środki trwałe – wyższych, niż przepływy z działalności operacyjnej. Spadek w 2013 r. wynikał głównie z wydatków inwestycyjnych (na rzeczowe aktywa trwałe), wyższych, niż dodatnie przepływy z działalności operacyjnej, ale także z przekazania kwoty 8 mln zł do DGLP.

(dowód: akta kontroli str. 30-39)

Głównym źródłem finansowania aktywów był kapitał zasobów LP, który systematycznie rósł w latach 2011-2013, przede wszystkim dzięki wypracowanym zyskom netto.

(dowód: akta kontroli str. 31)

W 2012 r. spadek przychodów ze sprzedaży o 43.101,7 tys. zł, przy jednoczesnym wzroście kosztów operacyjnych o 34.205,3 tys. zł związanym głównie ze wzrostem wynagrodzeń, spowodował stratę na sprzedaży w kwocie 11.282,2 tys. zł.

Dyrektor RDLP wyjaśnił m.in., że „rok 2012 to początek okresu kolejnego spadku koniunktury. Ofertę sprzedaży drewna do procedur sprzedaży na 2012 r. ustalono na poziomie około 3.246,7 tys. m³, tj. jedynie około 52,5 tys. m³ drewna więcej jak na tym etapie planowania w 2011 r. Sytuacja rynkowa oznaczająca się zmniejszonym zapotrzebowaniem na drewno przełożyła się na ostateczną wielkość sprzedaży o około 24,6 tys. m³ mniejszą jak w 2011 r. Sprzedaż drewna roku 2012 zamknęła się ostatecznie na poziomie około 3 220,5 tys. m³, co oznaczało o 26,2 tys. m³ mniej niż planowano. Dekoniunktura na rynku drzewnym była jednocześnie bezpośrednią przyczyną znacznego spadku cen – średnio o 16,7 zł/m³”.

(dowód: akta kontroli str. 32, 34-36, 624, 625)

W 2013 r. wystąpił wzrost przychodów ze sprzedaży o 5 mln zł, przy spadku kosztów o 21 mln zł, co przełożyło się na osiągnięcie dodatniego wyniku ze sprzedaży w wysokości 15.182,8 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 32)

W latach 2011 i 2013 głównym źródłem wypracowanego zysku była działalność operacyjna, przy czym w 2013 r. zysk osiągnięty na pozostałej działalności operacyjnej miał również istotny wpływ na poziom wykazanego wyniku finansowego netto. Zauważyć jednocześnie należy, że na poziom zysku ze sprzedaży istotny wpływ miały kwoty odpisu podstawowego na FL i kwoty otrzymanych dopłat na wyrównanie niedoborów. W latach 2012 i 2013 odpis podstawowy w skali RDLP wynosił około 79,9 mln zł roczne, natomiast zmienił się poziom otrzymanych dopłat z około 2,8 mln zł do 43 mln zł.

⁹⁰ W tym ze środków Unii Europejskiej w 2011 r. w kwocie 236,8 tys. zł, w 2012 r. 1.529,2 tys. zł i w 2013 r. w kwocie 1.827,4 tys. zł.

W 2012 r. głównym źródłem zysku była pozostała działalność operacyjna, tj. przychody związane z rozwiązaniem odpisów aktualizujących wartość należności i roszczeń w kwocie 3.500,6 tys. zł, na które - zgodnie z wyjaśnieniem Dyrektora RDLP - złożyła się wierzytelność w kwocie 3.285,9 tys. zł z tytułu gwarancji bankowej zabezpieczającej płatności kontrahenta; ponadto przychody z kar i odszkodowań 2.768,3 tys. zł (wzrost o 1.498,3 tys. zł w porównaniu z 2011 r.), przychody z najmu i dzierżawy oraz udostępniania gruntów 6.233,9 tys. zł (wzrost o 713,1 tys. zł), a także przychody z odsetek bankowych 9.919,4 tys. zł (wzrost o 1.958,4 tys. zł).

(dowód: akta kontroli str. 32-38, 626)

Wskaźniki płynności były w latach 2011-2013 nieznacznie niższe, niż dla całego PGL LP, ale na bezpiecznym poziomie, pozwalającym na terminową regulację zobowiązań.

Wskaźniki rentowności w 2011 r. i 2013 r. RDLP osiągnęła wyższe, od średnich w całym PGL LP, co wskazuje na dobre warunki prowadzenia działalności leśnej. W 2012 r. rentowność znacznie spadła w porównaniu do 2011 r. i osiągnęła poziom niższy, niż przeciętny w PGL LP⁹¹.

W kontrolowanym okresie nastąpił korzystny spadek wskaźników szybkości obrotu należności i roszczeń - ogółem z przeciętnie 26,95 dni w 2011 r. do 19,57 dni w 2013 r., a należności z tytułu dostaw robót i usług - z 21,81 dni w 2011 r. do 12,4 dni w 2013 r.

Wskaźniki szybkości obrotu zobowiązań krótkoterminowych w RDLP w latach 2011-2013 były nieco korzystniejsze od przeciętnych w całym PGL LP i wynosiły odpowiednio: 60,56 dni, 61,37 dni i 66,53 dni. Wskaźniki szybkości obrotu zobowiązań z tytułu dostaw robót i usług w kontrolowanym okresie utrzymywały się na dobrym poziomie, ale jedynie w 2012 r. były niższe, niż w całym PGL LP - 13,61 dni (a w PGL LP - 18,7 dni)⁹².

(dowód: akta kontroli str. 33)

Biuro RDLP utrzymywane było ze środków wpłacanych przez jednostki podległe. Łączna wysokość środków na utrzymanie Biura ustalana była co roku przez DGLP i wyniosła w 2011 r. 10.696,4 tys. zł, w 2012 r. 11.436,4 tys. zł i w 2013 r. 11.297,4 tys. zł. W latach 2011-2013 suma bilansowa Biura RDLP systematycznie rosła: z 15.803,2 tys. zł w 2011 r., przez 16.037,6 tys. zł w 2012 r. do 17.599,3 tys. zł w 2013 r.

(dowód: akta kontroli str. 33)

W latach 2011-2012 najistotniejszą pozycją aktywów Biura RDLP były należności wewnętrznobranżowe (głównie z tytułu FL), odpowiednio 7.734,1 tys. zł i 6.151,7 tys. zł. W 2013 r. należności wewnętrznobranżowe spadły do 3.626 tys. zł, głównie z powodu mniejszej o 2.685,1 tys. zł kwoty rozrachunków z tytułu FL.

(dowód: akta kontroli str. 40, 340, 348, 356)

Kolejną istotną, a w 2013 r. największą pozycją aktywów Biura RDLP były krótkoterminowe aktywa finansowe, obejmujące środki pieniężne na rachunkach bankowych, w tym lokaty (w 2011 r. 4.324,3 tys. zł, w 2012 r. 4.324,97 tys. zł i w 2013 r. 8.417,9 tys. zł). Istotny wzrost (o 94,6%) wartości inwestycji krótkoterminowych w 2013 r. spowodowany był założeniem lokaty bankowej 12 miesięcznej na 4.000 tys. zł tytułem zabezpieczenia w gotówce realizacji umowy sprzedaży drewna w jednostkach organizacyjnych PGL LP (wzrost inwestycji krótkoterminowych o 4.152,4 tys. zł). W 2013 r. udział środków o ograniczonej możliwości dysponowania (tj. środki ZFŚŚ, wpłacone wadium, kaucje, zabezpieczenia należności, zabezpieczenia prawidłowego wykonania dostaw i robót) w stosunku do ogólnej kwoty środków zgromadzonych na rachunkach bankowych wyniósł 52,7%.

(dowód: akta kontroli str. 40, 354, 355)

W 2012 r. nastąpił wzrost wartości rzeczowych aktywów trwałych o nakłady w wysokości 2.477,5 tys. zł, w tym wartości budynków z tytułu modernizacji budynków biurowych o kwotę

⁹¹ Rentowność majątku (ROA) PGL LP - 2,82%, RDLP - 1,77%; rentowność kapitałów własnych (ROE) PGL LP - 3,72%, RDLP - 2,41%; rentowność netto sprzedaży PGL LP - 3,75%, RDLP - 1,66% i rentowność na sprzedaży PGL LP (-) 0,02, RDLP (-) 0,91%.

⁹² Wskaźniki obrotu należności i zobowiązań handlowych wyliczono jako iloraz wartości - odpowiednio należności i zobowiązań - według stanu na ostatni dzień roku obrotowego oraz przychodów ze sprzedaży, pomnożony przez 360 dni.

2.067,2 tys. zł. Wartość netto środków trwałych w 2012 r. wyniosła 5.000,1 tys. zł, tj. o 2.478,5 więcej niż w 2011 r. (dowód: akta kontroli str. 40, 338, 346)

Kapitały własne Biura RDLP stanowiły ok 30% sumy bilansowej, głównym źródłem finansowania aktywów były zobowiązania, w latach 2011-2012 głównie zobowiązania wewnętrzbranżowe, w 2013 r. także zobowiązania z tytułu wpłaconych gwarancji należytego zabezpieczenia umowy oraz wpłaconych wadium w łącznej kwocie 4.393,1 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 33, 354-356)

Głównym źródłem przychodów były wpłaty nadleśnictw na utrzymanie Biura RDLP. Dodatkowo Biuro finansowało swoją działalność z odsetek, które były głównym źródłem wykazywanych zysków. Wskaźniki płynności przyjmowały niskie wartości, kapitał obrotowy był ujemny od 2012 r, jednak ze względu na przyjęty sposób finansowania działalności Biura (wpłaty jednostek podległych) nie występowało zagrożenie utraty płynności i zaprzestania regulowania zobowiązań.

(dowód: akta kontroli str. 33)

W wyniku kontroli prowadzonych przez NIK w jednostkach podległych RDLP ustalono, że:

1) W 2012 r. ZSLP w Białogardzie przekazał środki pieniężne na rzecz Nadleśnictw Czarnobór, Polanów i Leśny Dwór odpowiednio w wysokości: 1 mln zł, 0,5 mln zł i 1 mln zł. Podstawą do przekazania tych środków były porozumienia określone jako „wniosek-porozumienie w sprawie przekazania części mienia Skarbu Państwa znajdującego się w zarządzie ZSLP”. W podstawie prawnej porozumień powołano przepisy § 10 rozporządzenia w sprawie zasad gospodarki finansowej. W § 2 każdego porozumienia określono, że strony postanowiły o ww. operacji finansowej „mając na uwadze kryterium gospodarności, a w szczególności nadpłynność finansową Przekazującego z jednej strony oraz z drugiej strony niedobór środków finansowych u Przejmującego w rozmiarze utrudniającym racjonalną gospodarkę finansową”. W porozumieniach zawarto oświadczenia Dyrektora RDLP (w 2 przypadkach) i jego Zastępcy (w 1 przypadku), że „wniosek-porozumienie został ze mną uzgodniony, a jego postanowienia są gospodarczo uzasadnione”.

W 2013 r. ZSLP w Białogardzie przekazało kwotę 5 mln zł na rzecz Dyrekcji Generalnej LP. Środki pieniężne przekazano z przeznaczeniem na zakup siedziby biura Dyrekcji Generalnej LP na podstawie porozumienia w sprawie przekazania części mienia Skarbu Państwa, znajdującego się w zarządzie ZSLP. Porozumienie zawarto między Dyrektorem ZSLP a Dyrektorem Generalnym LP, w uzgodnieniu z Dyrektorem RDLP. Określono w nim, że operacja przekazania środków pieniężnych nastąpi za pośrednictwem RDLP, a ich rozliczenie - „z Kapitałem zasobów LP Dyrekcji Generalnej LP, poprzez jego zwiększenie i Kapitałem zasobów ZSLP, poprzez jego zmniejszenie oraz Kapitałem zasobów RDLP w Szczecinku, poprzez jego zwiększenie i zmniejszenie”. Jako podstawę prawną do przeprowadzenia tej operacji wskazano przepisy § 10 rozporządzenia w sprawie zasad gospodarki finansowej.

2) Nadleśnictwo Warcino przekazało w 2013 r. środki pieniężne w kwocie 1.180 tys. zł Nadleśnictwu Leśny Dwór w wykonaniu „wniosku-porozumienia”, zawartego na podstawie § 10 rozporządzenia w sprawie zasad gospodarki finansowej, za zgodą Dyrektora RDLP. Z treści porozumienia wynikało, że przekazanie środków nastąpiło w związku z wystąpieniem nadpłynności finansowej u Przekazującego i niedoboru środków finansowych w rozmiarze utrudniającym racjonalną gospodarkę finansową u Przejmującego.

(dowód: akta kontroli str. 1661-1663, 1668-1675)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności RDLP w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Operacje gospodarcze polegające na przekazaniu przez ZSLP środków pieniężnych w 2012 r. w łącznej kwocie 2,5 mln zł na rzecz 3 nadleśnictw (w związku z niedoborem środków finansowych), w 2013 r. kwoty 5 mln zł na rzecz Dyrekcji Generalnej LP, z przeznaczeniem na zakup siedziby biura Dyrekcji Generalnej, oraz przekazaniu przez Nadleśnictwo Warcino kwoty 1,2 mln zł Nadleśnictwu Leśny Dwór nie stanowiły zdarzeń, których podstawą prawną mógł być § 10 ust. 1 rozporządzenia w sprawie zasad gospodarki finan-

sowej, pozwalający na dokonywanie zmian w zasobach powierzonego w zarząd mienia Skarbu Państwa o wartość przekazywanego między jednostkami organizacyjnymi LP mienia. Zdaniem NIK opisany sposób zarządzania finansami znacząco wpłynął na wysokość funduszy własnych tych jednostek (ZSLP w Białogardzie i Nadleśnictwo Warcino) na koniec badanego okresu. Mimo, że przekazanie środków finansowych pomiędzy jednostkami w ramach RDLP nie odbiło się negatywnie na wyniku finansowym na szczeblu RDLP oraz na wielkości funduszy własnych ogółu jednostek, to przekazanie środków Dyrekcji Generalnej LP miało swój finansowy skutek w postaci zmniejszenia kapitałów własnych nie tylko w ZSLP, ale również w ramach RDLP.

Dyrektor RDLP wyjaśnił m.in. że „przekazanie składników majątku pomiędzy jednostkami LP następuje na podstawie przepisów § 10 ust. 1 rozporządzenia w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej w PGL LP oraz na podstawie przepisów zarządzenia nr 85 Dyrektora Generalnego LP z dnia 26 października 1999 r. w sprawie szczegółowego sposobu postępowania przy przekazywaniu pomiędzy jednostkami organizacyjnymi Lasów Państwowych mienia i przedmiotów mienia znajdującego się w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego. Zgodnie z art. 44 k.c. mieniem jest własność i inne prawa majątkowe. Na podstawie powyższych aktów prawnych spisywane jest porozumienie, w oparciu o wspólną wolę Przekazującego i Przyjmującego, mających na uwadze kryterium gospodarności, a w szczególności nadpłynność finansową Przekazującego z jednej strony oraz z drugiej strony niedobór środków finansowych u Przyjmującego w rozmiarze utrudniającym racjonalną gospodarkę finansową. Przekazujący oświadcza, że przekazuje Przyjmującemu, część swojego kapitału zasobów – zmniejsza swoje aktywa obrotowe w postaci środków pieniężnych znajdujących się na rachunku bankowym Przekazującego. Przyjmujący oświadcza, że przyjmuje od Przekazującego część jego Kapitału Zasobów – zwiększa swoje aktywa obrotowe w postaci środków pieniężnych na swoim rachunku bankowym.

Otrzymanie i przekazanie części aktywów obrotowych ZSLP w Białogardzie, w postaci środków pieniężnych zostało ujęte w księgach rachunkowych biura RDLP, zgodnie z zapisami Planu kont z komentarzem PGL LP, jako zwiększenie i zmniejszenie kapitału zasobów LP (konto 800) poprzez pozostałe rozrachunki wewnątrznobranżowe (konto 2458)”.

NIK zwraca uwagę, że w świetle art. 58 ust. 1 ustawy o lasach jedynym przewidzianym w ww. akcie normatywnym źródłem wyrównywania niedoborów powstających przy realizacji zadań gospodarki leśnej są środki funduszu leśnego. Zgodnie natomiast z art. 53 ust. 1 ustawy o lasach koszty utrzymania Dyrekcji Generalnej LP mogą być finansowane wyłącznie z wpłat obciążających koszty działalności nadleśnictw, nie zaś, jak miało to miejsce w analizowanym przypadku, ZSLP.

(dowód: akta kontroli str. 1661-1663, 1668-1675)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania podejmowane przez RDLP w przedstawionym wyżej zakresie.

Opis stanu
faktycznego

5. Realizacja wniosków pokontrolnych z wcześniejszych kontroli NIK.

W okresie od 16.04. do 30.05.2008 r. NIK przeprowadziła w RDLP kontrolę w zakresie prawidłowości gromadzenia, wykorzystania i nadzoru nad środkami FL w latach 2005-2008 (do 30 kwietnia). Po kontroli wydano następujące zalecenia pokontrolne: skorygowanie naliczonych odszkodowań za przedwczesny wyręb w 4 decyzjach oraz dokonanie zwrotu podmiotom nienależnie pobranych kwot odszkodowań w łącznej kwocie 35.136,10 zł, a także sprawdzenie pozostałych decyzji nieskontrolowanych przez NIK, ustalających jednorazowe odszkodowania za przedwczesny wyręb i ewentualne skorygowanie naliczeń wraz ze zwrotem nienależnie pobranych kwot. RDLP zrealizowała ww. wnioski. Dokonano korekty⁹³ 4 decyzji ustalających nieprawidłową kwotę naliczenia odszkodowań za przedwczesny wyręb. Na tej podstawie nadwyżki nienależnie pobranych kwot w odniesieniu do 3 decyzji wydanych przed 2008 r. zostały zaliczone na poczet opłat za 2009 r., natomiast

⁹³ W drodze decyzji Dyrektora RDLP z 5.06.2008 r.: nr ZZ-4-2124-4/99/08, nr ZZ-4-2124-8/05/06/08, nr ZZ-4-2124-3/06/08 i nr ZZ-5-2124-8/08.

opłata należna na podstawie decyzji wydanej w roku 2008⁹⁴ nie została jeszcze wówczas pobrana, więc dokonano jedynie ponownego naliczenia należnych kwot. RDLP ponadto skontrolowała pozostałe, nieskontrolowane przez NIK, decyzje ustalające jednorazowe odszkodowania za przedwczesny wyrąb i stwierdziła jedno uchybienie dotyczące nadpłaty w kwocie 7,53 zł. Decyzja ta została skorygowana, a nadpłata zwrócona w dniu 17.12.2009 r. wraz z należnymi odsetkami w kwocie 9,59 zł.

(dowód: akta kontroli str. 25-29)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności RDLP w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania podejmowane przez RDLP w przedstawionym wyżej zakresie.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie.

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Szczecin, dnia 30.12.2014 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Szczecinie

⁹⁴ Decyzja nr ZZ-5-2124-8/08 z 5.06.2008 r.